

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Lee
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Solidaritate și disciplină

Mi-s'a dat ca pens. Să-l scriu pentru obște românească. Firește — despre so-
 lidaritate și disciplină, în raportul lor po-
 litic și de actualitate. Pe înțelesul tuturor
 și totuși, presupunând despre toți, că sunt
 înțelegători. Și am primit. Mi-se părea atât
 ușoară rezolvirea temei. Iar acum re-
 gret: *necesitatea* acestei tratări mă îngrijorează,
 nu faptul ei. Cum adevărat? Soli-
 daritate — disciplină. Sunt doar cuvinte,
 concepțiuni atât de pe înțelesul tuturor.
 Bine! Unde-i necesitatea elucidării
 lor? Toți le înțeleg! Să nu vrea doar toți
 să le înțeleagă? Da, da! Hic Rodus —
 hic salta. Și faptul acesta mă îngrijorează.

Dar stați! Mi-a venit aminte o idee
 salvatoare. Era un băiat. O rubedenie a-
 propiată. Mi-era crescut de suflet. Azi bă-
 iatul e poate tânăr oțelit, ori frunțaș poate.
 Primise din școală un pens. „Despre
 Dumnezeu“. Petrecuse vacanța la mine.
 Petrecuse bine. Și în seara plecării —
 pensul încă nici nu era început. L-am
 mustrat aspru ș'a început să lucreze. De-
 dreptul în pur. Eu citeam alături, el scria
 — peste zece minute zice: „Unchiașu-le,
 pensul mi-e gata“.

Mă uit mirat. Nemărginirea prinsă în
 zece minute?! Da, da! Ș'a prins-o. Era
 băiatul de-asupra: „Despre Dumnezeu“. Iar
 din jos, caligrafic, cu litere mari și citețe
 întreg: „Tatăl nostru, Carele ești în Cer,

sfințească-se numele Tău...“ Atât. Iar eu
 l-am sărutat pe frunte. A scris doar totul.

*

Iar acum îmi vine, nevoind, aminte
 povestea băiatului — și îmi vine să scriu
 și eu sub titlul cel mare „Solidaritate și
 disciplină“ — cu litere clare, citețe atât:
 „Inchinați-vă Lor!“ Atât!

Și totuși. Era dascălul băiatului pe
 atunci — și n'a fost mulțumit cu pensul.
 Eu îl sărutasem pe frunte — dar dască-
 lul l-a mustrat: „Eu ți-am dat tema, ca
 să gândești asupra ei, iar nu să-mi re-
 produci, cecece de veacuri rostesc mili-
 oane...“ Iar, ca să n'o pățesc și eu acum,
 ca băiatul... ei bine, voi încerca, să meditez
 asupra temei... De-oi fi banal, să nu fie
 de vina mea!

*

Din punct de vedere politic. Firește.
 La noi se face politică multă. Prea multă
 poate. La tot cazul, mai multă, decât ar
 trebui. În scris și cu vorba, acasă, pe
 strade, chiețați-nechetați, din paza di-
 mineții și până în noapte, la noi toți fac
 politică — dar mai cu seamă în... ca-
 fenele!

Și minunea minunilor, par'că totuși
 nu ne înțelegem. Vorbim pe întunec.
 Cum încerca să se înțeleagă Surdu Mi-
 trului cu Mutu Gheorghii, după ce înop-
 tase. Și nu e vorba atât de lipsa unității

de limbă în scris și în vorbit, cum o în-
 cercase unii pe vremuri, s'o presinte, ca
 mare defect național de-al nostru. Nu, har
 Domnului — cu unitatea limbei, stăm
 astăzi, grație ziarelor noastre și mulțumită
 câtorva carnete — destul de bine. Cel
 puțin relativ. Chiar și în urbanitatea ex-
 presiunilor, folosite, unii la adresa celor-
 lalți, am progresat. Azi nu-i mai zice unul
 celuilalt: porc — și celalalt nu-i mai re-
 plică: câine. Ci, de dragul unității, cu toții
 scriem: porc de câine. Azi nu mai strigă
 unul: hoț, iar cellalt: mișel, ci cu toți
 ne folosim de cuvântul, îndeobște accep-
 tat: șarlatan. Și vorbim în pilde clasice,
 când vrem să-l prezentăm pe cineva drept
 măgar. Și e progres acesta. Incontestabil.
 Spre unitatea limbei și spre urbanitatea,
 primnecesară culturii. Și totuși nu ne în-
 țelegem. Și totuși vorbim pe întunec, —
 înțeleg: „în politicis“. De ce?!

*

Ne lipsește unitatea culturii politice.
 Unora ne lipsește cu totul, alții ne-am în-
 sușit-o, fărăm prizărit, din isvoare străine.
 Avem programul nostru național, bine de-
 finit. Ținem cu toții la el morțiș. Și cu
 toate acestea ne lipsește unitatea conști-
 ență a acțiunii. Citim, auzim, rostim și
 scriem fraze, sentințe, noțiuni, cuvinte și
 nu acelaș înțeles le atribuim. Resimțim ase-
 menea vibrațiunea lor fonetică și totuși:
 altul e miezul, care-l apercipem. Iar când

Festivalul artistic din Timișoara

de Alex. St. Vernescu

„Serata etnografică“ din Timișoara a putut
 să a nu știu câta oară, dovadă, că Românii de
 peste munți știu să-și mențină cu demnitate ca-
 racterul lor național. La toate aceste ocazii de
 reuniuni, în cari fiecare se manifestă cu ceea ce
 are de zădărniciat ca și la reuniunea de Luni seara
 de femei, tineri, bătrâni, cu toții par a forma
 o singură ființă, după cum Coregio a pus
 într'un chip foarte simplu expresia întregii Italii.
 Căreau toți, cari se aflau în feerica sală a „Kron-
 schenului“, acelaș entuziasm; aveau la fel acelaș
 interes; ochii tuturor scânteiau de aceeași bucu-
 re fără margini, care le înfășurase inimile. Și
 atunci ca o diademă a armoniei, care lega sim-
 ple de simțire, a apărut iubita artistă a Bănatului,
 cea mai mare cântăreață a lui, doamna Lucia A.
 Cosma. Scena puțin înaltă nu putea opri arta să
 ridică pe artistă la un nivel strălucitor, la
 care o priveam vrăjiți cu toții, ascultând-o. Și
 ascultat'o cu adevărată sfințenie când acom-
 paniată corect de orchestra militară, ne-a cântat
 din nebuliei din opera „Lucia de Lammermoor“
 de Donizetti. Aplauzele îndelungate, furtunoase au
 dat pe artistă să biseze primul număr al pro-

gramului, cu cântecul Solveigei de Grieg. Aștep-
 tată cu nerăbdare, la nr. 3 și 9, a reapărut cân-
 tându-ne „cântece“ din Ardeal și Bănat, al căror
 talentat compozitor este d. Tib. Brediceanu. Ex-
 celentele motive naționale ale acestor „cântece“,
 au sunat prin vocea frumoasă a frumoasei artiste,
 cu un amestec de duioșie, căldură și vibrație, și
 te legănau pe niște valuri de adâncă senzitivitate.
 Și cu atât mai mult transporta vocea dnei Cosma
 cu cât d-sa simte arta nu o redă numai cu școala,
 care ori câtă tehnică ar cuprinde se mărginește
 la simplă expunere. D-na Cosma întrupa prin no-
 tele emise dorurile, nădejdiile, bucuriile unui neam
 întreg O rugăm să nu se supere, dacă-i repro-
 șem în acest loc, că prea rar ne dă neuitatele
 clipe, când avem norocul s'o ascultăm, și că mai
 ales e hotărâtă să ne părăsească peste câteva
 zile, plecând în România și apoi în străinătate,
 de unde nu se reîntoarce decât la vară. Li dorim
 să se întoarcă cât mai curând.

Celelalte numere ale programului festivalu-
 lui au fost compuse din jocuri românești execu-
 tate în variațiuni atrăgătoare de doamne și domni-
 șoare costumate național, cari au reprezentat ade-
 vărate tablouri de artă pe cari marele pictor Gri-
 gorescu le-a pus cu atâta măiestrie pe pânză. Miș-
 cările agile pline de vioiciune, voe bună și gin-
 gășii din jocurile naționale, au scos în evidență

dulcea sprintenie a doamnei Hortensia Velici, a
 doamnelor Silvia Cărăbaș, Mărioara Monția, Pau-
 lina Mezin, Aurelia Cioban, Victoria Magdu; a
 domnișoarelor Mariți Oprean, Livia Mioc, Mariți
 Ursulescu, Elena Mezin, Florica Secoșean, Vio-
 rica Oprean, Valeria Popoviciu, Iulia Mioc, Lucia
 Pinciu, Cornelia Pinciu — precum aceleași cali-
 tăți le-au manifestat în timpul dansului, doamna
 Ghilezan, domnișoara Mărioara Iorgovici, etc.
 căci de sigur nu avem spațiu pentru a aminti nu-
 mele tuturor, cari au participat la festival, și cari
 toate merită aceeași atențiune. D-nii cari au for-
 mat pechile jocurilor naționale au fost admira-
 bili, adăugând tablourilor, fala vieții românești.
 Apoi d. dr. Anton Bogdan a executat un solo de
 fluer cu acompaniament de orchestră, care a mă-
 rit veselia și entuziasmul publicului, silindu-l să-și
 biseze variațiunile. Majoritatea îmbrăcăminteii par-
 ticipanților a fost costumul național. Nici vorbă
 că aceasta a fost una din notele succesului fes-
 tivalului, căci ea a format viul colorit al splendi-
 delor tablouri.

*

Este de dorit, ca aceste reuniuni artistice
 să se aranjeze cât mai des, cuprinzând programe
 cât mai bogate în toate direcțiile culturale, luând
 în considerație, că noi avem de luptat cu multe
 stăvile cari se opun bunului mers al dezvoltării

e, ca să ne conformăm conduita acestor sentințe, acestui program: ne batem orb și în capete și totuși fiștecare din noi jură, că el stă pe temelia adevărului. Scriem articole chilometrice, ca să elucidăm noțiunea, mai clară decât lumina soarelui, a cutărui cuvânt. Scormonim aparat istoric, ca să obținem rezultatul, că inimă curată de-un dram și minte sănătoasă de-o clipeală, ni-ar fi fost de-ajuns, ca binișor să ne înțelegem. Și bine, c'am ajuns aci. Am ajuns la obiect: Solidaritate și disciplină. Nimic mai clar, nimic mai curat. Iar între împrejurările date, nimic mai necesar pentru noi. Și totuși, atâta zarvă în jurul lor. Atâta spuză de vorbe goale. Atâta patimă păcătoasă. Să ne dăm numai puțintel seamă...

Voi fi de-aci înainte scurt și sec, ca o sofismă. Doar adevărul, ce vreau să-l pun acum tuturor în palmă, î-l strânge deja fiștecare, din leagăn cu pumnul și-l scrișnește de veacuri cu dinții.

Cine, dintre toate cele 3,000,000 de români, locuitori ai Țării acesteia, ar cuteza, să conteste, că lupta politică, ce suntem nevoiți noi s'o purtăm, nu-i luptă pe viață pe moarte?

Cine-ar cuteza, să afirme, că lupta noastră, așa cum ea aievea se afirmă, e luptă de principii, de drept și dreptate, în care abstractul și vecinul adevăr să își aibă sorții izbândeii?!

Cine este atât de orb, ca să nu vadă, că aci, noi, o mână de oameni slabi, săraci, istoviți luptăm, alimentați de singur nădejdea dreptății numai, împotriva celei mai nelejuite puteri și cine nu simte și resimte zilnic, că cel mai sălbatec și necruțător dușman ni-e astăzi chiar Statul, așa cum el azi e format?! Și pe cine nu-l roade, că împotriva acestui dușman, nu e silit, să lupte numai, dar e necesitat, în urma batjocoritor de vitrejelor împrejurări să-i mai mărunteze zilnic și puterile?!

E cea mai desnădăduită luptă sisi-
phică. Ș'o luptăm cu toate acestea. In nu-

poporului și al perservării caracterului său național. Am putea spune, că o reuniune artistică și culturală ar aduce tot atâta hrană sufletului, cât ar aduce un număr de foaie românească, care ori cât ar fi de bine scris nu poate procura culminanta înălțare a acestei reuniuni. Mândrul nostru neam cu flămurile-i străvechi are desigur destulă forță morală de a rezista tuturor loviturilor ori seducțiilor, dar nu e mai puțin adevărat, că el are multă nevoie de stimulente culturale, fie ele de ordin religios, patriotic, artistic etc., cari stimulente ar fi asemenea pavezelor, scuturilor sigure, în dosul cărora cei mai slabi dintre noi n'ar putea decada până acolo, în prea greu exprimata mișelie de a fi trădători și a-și renega neamul! Onoare vouă, Bănățenilor și celor din jur, pe cari am avut fericirea de a vă cunoaște, eu ca nou venit, — și prin aceste modeste rânduri, ale unui simplu om, primiți salutul meu de admirație!

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

mele legi ș'al adevărului, ș'a fericirii sigur izbăvitoare cândva, a neamului nostru.

Ei bine, dar dacă din nenorocire așa stau lucrurile, cum aievea așa și stau — mai poate exista cineva, Român gânditor și cinstit, care să tragă la îndoială, pe-o fugătoare clipă măcar, ce-a mai absolută necesitate a celei mai rigide solidarități?!

Bine, oameni buni, ni-e genunchiul pe piept și pumnul la gât și ne strânge — dușmanul e tare — ș'aci nu mai poate fi vorba de filozofări, nici de discuții deșerte. E vorba de mușchi. De 'ncordarea lor de odată, cu putere unită. Atât ne mai poate scăpa.

Solidaritate și disciplină. Toți pentru unul și unul pentru toți. Tovarăși în bine și 'n rău!

In bine și 'n rău. Așa definește filosofia țaranului român, concepțiunea solidarității. S'o aplicăm puțin actualității. Avem același ideal: fericirea și binele poporului românesc. Ș'avem același drum de bătut: programul nostru național. Dar înainte de toate, cu toții, bine trebuie să ne tragem seama, că premergător realizării pozitive a acestui program, mai avem să sfărâmăm încă atotputernica piedecă, ce ne stavilește realizarea lui. Iar lupta noastră de azi, nu-i lupta popoarelor libere, pentru înfăptuirea cât mai în grabă a visului lor, ci e lupta poporului, amenințat de moarte, pentru dobândirea siguranței vieții, temelie nădejilor de mai bine. Quid nunc?! Ideul meu proxim e dar: scăparea din strânsul ghiarelor, ce mă zugrumă. Și nu mă zugrumă ca individ, ci ca națiune. Individului îmi acordă — până la anumite considerațiuni — egalitatea drepturilor, ba 'mi oferă chiar favoruri.

Și totuși simt sbuciumul luptei în pieptul meu. Și lupt. Nu pentru binele efemer al individului — burtă. Ci pentru izbândirea visului acelui individ, care face parte din colectivitatea, numită națiune, fericirea căreia îl poate face singură numai părtaș, fericirii, visate de el, în toată a ei plenitudine. Și mă gândesc. Ni-e pumnul la gât. Tuturor. Apărarea trebuie să ne fie solidară. Că 'n zadar voi iscodi eu cărări, mai drepte, puteri mai ușoare. Dacă voi merge singur pe ele — pieirea mi-e sigură. Merg dar cu mulțimea. Solidar. In bine și 'n rău.

Căci vedeți oameni buni. E deosebire mare, să dai luptă politică într'un Stat, unde lupta partidelor, e lupta liberei emulații — ori într'un partid, care-i sigur, că întru realizarea programului său, va fi părtaș odată puterii Statului și ceiaze azi i se contestă, va putea înfăptui mâine. Intre astfel de împrejurări, acord individului cugetător cea mai mare libertate a resonului și-a acțiunii. Toate cărările duc spre Roma.

Dar între împrejurări, cum sunt acele, în cari trăim noi, nu poate exista alt reson, decât: solidaritatea cea mai deplină și disciplina cea mai strictă. Ducem doar lupta, fără pardon, pe viață, ori moarte. Unul pentru toți și toți pentru unul. La atac și la apărare. Și nu poate să aibă drept de existență la noi, decât un singur partid, unul și nedespărțit: partidul național român, luptător pentru viața și fericirea poporului românesc.

Atât. Ș'am înșirat până acum numai vorbe. E doar lucrni firesc: Ca toată inima, care simte primejdia, să se cutremure în bătaia asemeni simțitoarelor inimi. Și tot brațul, care se încoardă, să isbească acolo, unde asemeni încordatele brațe isbesc. E firesc. Și toți cei buni și cinștiți și crezătorii vor înțelega. Iar pentru cei mișei n'am vorbit. Atât.

Iar ca să nu mai sporesc vorba în deșert, zic pentru toți și pentru toate:

„Solidaritate și disciplină... sfințească-se numele tău, vină 'mpărăția ta!“

Cliseu tocit

„Leul“ dela Geszt al renegatului Mangra, contele Ștefan Tisza i'ar a glăsuț despre pace. S'a folosit de ospitalitatea episcopului Ioan I. Papp din Arad spre a repeta din nou frazele sale atât de bombastice, dar totodată atât de goale despre „pacea între Maghiari și Români“.

Că este o necesitate chiar a „istoriei universale“, ca Români și Maghiarii să trăiască în bună înțelegere, lucrând „umăr la umăr“ pentru fericirea patriei. Că Români mai ușor se pot ferici, dacă vor intra în cadrele politice maghiare și în cadrele „națiunii maghiare unitare“, decât, dacă vor căuta această fericire pe căi divergente de acelea ale națiunii maghiare. Că prelații români sunt chemați să ducă la îndeplinire împăciuirea Românilor cu Ungurii. Pentru că Români sunt conduși mai ales de motive religioase, și prelații români, mai ales, cum cu atâta viclenie accentuiază vulpea dela Geszt, prelații bisericești gr. or. române afară de puterea lor bisericească se bucură și de încrederea politică a concetățenilor lor, voia să zică a credincioșilor lor.

Acum e deci momentul împăcării. Cine știe cât ne va mai sta la dispoziție? Inainte deci prelați români! Lăsați la o parte toate celelalte lucruri ale voastre și haideți de împăcați pe Români cu Ungurii. Dacă nu faceți aceasta, nu vă cunoașteți chemarea și datoria voastră și nu sunteți vrednici de poziția, pe care o ocupați.

Bietii prelați români. Au ajuns într-o încurcătură tragică. Cum să nu voiască ei pacea? Cum să nu fie ei gata de mijloci pacea între Români și Unguri, mai ales însă între dânșii și între puternicul guvern al Majestății Sale? Ei doar sunt membri ai Sfintei Coroane, au loc în puterea poziției lor între magnații țării și le vine peste măsură greu să se uite miniștrii chiorși la dânșii, când petrec acolo printre zidurile de marmoră ale parlamentului.

Cunosc bine dispoziția sufletească a prelaților noștri români și pot să pun jurământ, că ei și fără invitarea contelui Tisza ard de dorul păcii cu guvernul. Dar ce să facă bietii prelați în strâmtoarea lor? Vremea li-o mistuie „remonstrațiunile“ fără sfârșit, ce trebuie să compună către guvern, mai ales către ministrul de culte și instrucțiune publică, pentruca să combată fărădelegile acestuia și mai ales atentatele lui în contra autonomiei bisericești. Zi de zi trebuie să răspundă la „rescriptele“ ministeriale, cari se năpustesc asupra autonomiei noastre, asupra școalelor noastre, asupra limbei noastre, asupra preoților, cari n'au votat cu candidații guvernului.

asupra învățătorilor harnici, cari produc în școalele lor ceva rezultat și în instrucțiunea limbei române. Că pe aceștia inspectorii regești de școale îi socotesc dușmani ai patriei și îi ard cu procese disciplinare. Zi de zi referenții școlari sunt siliți să arate Ministrului, că însași legea imposibilă a lui Apponyi se aplică mai rău decât răutatea legii, că inspectorii înscriu în acea lege lucruri, cari nu se află în cuvintele ei întortochiate și de cele mai multe ori în două-trei înțelesuri.

Bieții prelați. Ei zilnic sunt siliți să se plângă în contra fărâdelegilor guvernului, și nu dă Dumnezeu sfântul, ca barem odată să primească dela Ministru vr'un „rescript“, în care să se zică: ai dreptate, cutare inspector de școale, ori cutare comisie administrativă a cutărui comitat șovinist și-a călcat cercul de competență, a călcat legea, iată l'am tras la răspundere, l'am pedepsit. Niciodată, ci totdeauna, dreptatea o are înaintea Ministrului volnicosul inspector administrația păcătoasă, totdeauna.

Și totuși, contele Ștefan Tisza are tupeul să le strâge prelaților Români: împăcați pe Români cu Ungurii! De nu-i împăcați, sunteți și voi, ca trădătoriiăștia de Valahi naționaliști, sunteți trădători de patrie.

Bieții prelați s'au rugat de domnii miniștri, ca batâr atâta să facă, să nu lase pe funcționarii ministeriali, ca să ne hulească „Valahi“, ci să ne zică pe numele nostru cinstit „Români“.

L-au rugat pe domnul Ministru să dea ordin d-nului Vargha Gyula din fruntea oficiului de statistică al țării, să pună în rubrica naționalității noastre „Român“, în loc de „Valah“.

Aș, de unde! Nici nu răspunde nimic. De nu-ți pare bine, că ești „oláh“, fă-te „magyar ember“ și punctum.

Bieții prelați. Ce dornici sunt ei de pace. Dar cum s'o facă? Cum s'o înceapă? Ce să le spună ei „valahilor“? Într'adevăr toți cărunțesc de grija răspunsului la întrebările acestea. Dar nu-i chip să afle răspunsul.

D. dr. Ioan Mihu i-a dat contelui Khuen-Héderváry o coală de hârtie, pe care a înscris cele mai modeste cereri ale „Valahilor“. Să se facă nițică dreptate. Șlujbașii să vorbească cu bieții „Valahi“ în limba lor. Batâr stricat, dar totuși șă știe cât de cât românește. Să nu aducă guvernul Săcui pe capul Românilor, ca să le ia acestora puținul pământ arător, de unde mai răsărea și pentru ei o leacă de málaiu. Să dea și bisericilor românești ceva ajutor din banii Statului, măcar a zecea parte, cât dă Ungurilor protenstanți. Să nu închidă în temniță pe scriitorii români pentru orice fleac.

De unde! Contele croat cu cele două nume i-a răspuns românașului nostru cu „teremtette“. Nici vorbă de pomană, măi. Ce gândești, pentru Dumnezeu? Cum ai cutezat să ceri așa lucruri pentru „Valahi“? Ei, fârtate, prea ți-ai luat nasu la purtare. Dar ziarele ungurești, nu cele de a doua mână, ci celea mai de frunte au început să strige, de gândia-i că a năvălit din nou Romanii asupra Ierusalimului. Că nici de acum nu ne dau ce a cerut Mihu. Că omul ăsta e mai rău, decât cei mai crân-

zeni dușmani ai patriei. Că ar trebui aruncat să putrezească în fundul temniței.

Și atunci maniacul ăsta de conte mai are îndrăsneala să ne vorbească de pace. Ce pace, domnule? Spune, cari sunt condițiile favorabile pentru noi ale păcei? Că vei mai numi doi, Popi de juzi la tribunal? Că-i vei mai ierta și altui Mangra păcatele naționalismului din trecut? Că-i vei mai zice „kedves barátom“ la încă câțiva Ciocani?

Ne vorbești tot de cadrele politice maghiare. Ne spui într'una de națiunea unitară maghiară. Dar, de ne-om împăca, ce-om fi noi în cadrele acestei politici maghiare și în cadrele acestei națiuni unitare maghiare? Care va fi locul nostru? Cum vei să asiguri existența noastră națională românească și drepturile validității noastre politice și pita noastră și sufletul nostru românesc?

Mai slăbește-ne cu pacea asta domnule conte, că ni s'a făcut greață.

Politica în Ungaria

Chestia băncei comune.

Ziarele opoziționale ungurești scriu, că desbaterea în general a proiectului băncei va mai ținea încă multă vreme. Opoziția în unanimitate a hotărît, că la desbaterea pe paragrafi să pretindă desbaterea separată a fiecărui paragraf.

Atitudinea aceasta a opoziției dovedește, că cu prilejul acesta palatul de pe malul Dunărei va deveni teatrul unei lupte crâncene, care va aduce noi încurcături în situația politică de altfel destul de încurcată.

Miniștri comuni în Budapesta.

Ieri, Luni la orele 1½ d. a. ministrul de externe, contele Aehrenthal a sosit la Budapesta. La orele 2 d-sa s'a prezentat la Camera, unde a consfățuit timp îndelungat cu contele Khuen Héderváry.

În tot timpul conferințelor delegaționale contele Aehrenthal va petrece în Budapesta și va locui în palatul regal din Buda.

Tot eri a sosit la Budapesta și ministrul comun de războiu baronul Schönaich, ministrul președinte austriac baronul Bienenrath, generalul Kroatkin și consilierul de stat Ehrhart.

Ședința comisiei financiare a Camerei.

Ieri, Luni, la orele 5 d. a. comisia financiară a Camerei a ținut o ședință, în care s'a desbătut și primit raportul ministerului de comerț despre planul de activitate a oficiului statistic central pe anul 1911.

Situația croată.

Luni înainte de amiază Saborul a ținut o ședință, în care deputatul Pomper a făcut propunerea, că toate actele referitoare la conflictul dintre Zagreb și Budapesta în chestia pragmaticeii căilor ferate să fie prezentate Saborului.

Nouii membri croați ai Camerei ungare.

În ședința de azi a Camerei, președintele a prezentat rescriptul președintelui Saborului, prin care se comunică numele deputaților croați aleși pentru Camera ungară.

Lista aceasta a fost transpusă comisiei verificătoare.

Deoarece mandatul deputaților croați aleși în delegațiune s'a împlinit, într'una din ședințele sale Camera va alege în locul lor alți membri croați.

Expozeul contelui Aehrenthal.

În ședința de ieri a delegațiunii austriace ministrul de externe și-a prezentat expozeul în care spune, că în timpul din urmă situația politice externe a rămas neschimbată. Azi nu este nici o chestie care ar primejdui pacea Europei. Toate puterile mari sunt preocupate mai ales cu chestii interne și să năzuesc, să strângă cât mai tare legăturile de prietenie.

Dela Noemvrie încoace între puterile aliate domnește cea mai deplină armonie. Amintește vorbirile călduroase a cancelarului imperial Bethman-Hollveg și a ministrului de externe italian, marchizul San Giuliano. Este în interesul Monarhiei austro-ungare să promoveze dezvoltarea pașnică a Turciei, precum și independența și prosperarea celorlalte state din Balcani. Legăturile dintre noi și Rusia s'au îmbunătățit. În sfârșit atrage atențiunea delegațiunii asupra faptului, că negreșit puterea armată trebuie dezvoltată.

Consiliul de miniștri.

În consiliul de miniștri din Budapesta se vor desbate mai multe chestii importante, dintre cari cea mai importantă este procedura militară. Chestia aceasta prezintă mari greutăți în ce privește limba protocolară, și se crede, că ea va trebui desbătută într'un consiliu de miniștri prezidat de M. Sa împăratul.

Ministrul căilor ferate austriace Glombinski și ministrul de comerț ungar Hieronymi desbat chestia liniei ferate din Dalmația precum și a liniei Cașovia-Oderberg. Tot în Budapesta se va hotărî și în chestia convenției comerciale cu Serbia.

Alegerile în Ungaria

Traducere din „Armee-Zeitung“ de: un ofițer.

„E greu când ai să alegi numai unul.“
(Zicătoarea țaranului ungar.)

„Sate fumegânde, arme sclipitoare în tot locul, răniți și morți, femei siluite plângând, — fără îndoială prietene, crezi că aceste lucruri, ți-le scriu de pe câmpul de luptă din Manciuria, — dar nu; e o scrisoare, în care îți descriu ororile petrecute cu ocazia alegerilor din Ungaria.“

Păstrez și acum scrisoarea unui prieten al meu, pe care mi-a trimis-o în anul 1905, dintr'un târg, care se află în apropierea Vienei, — și la care târg, un călăreț poate ajunge ușor într'o zi, fără a-și goni calul prea tare...

Dar să lăsăm aceste amănunte la o parte și să vedem ce spune scrisoarea:

„Ca întotdeauna, la asemenea ocaziuni, — lucrurile acestea le ști tu din experiență, — ni-s'a evacuat garnizoana după cum își golește buzunarele un cadet nebun de dorul vieții. N'a rămas în garnizoană, decât numai despărțăminte combinate, de artilerie de câmp și cetate; care aveau să facă serviciul de pază și să îngrijească de

curătenia garnizoanei. Tot restul era dus la asistență.

„Asistența la alegeri“, e în aparență acea miliție, care împreună cu poliția și jandarmeria, are îndatorirea, de a opri pe alegătorii mai mult sau mai puțin beți, de a sparge capetele și ferestrele dela casele oamenilor, și să-i rețină dela o purtare nedeamnă, care de multeori ar degenera în agresiuni brutale, în furturi, jafuri și silurii.

Din „Pester Lloyd“ și „Neue Freie Presse“ se știe că Maghiarii, sunt politicește, cel mai matur popor al Monarhiei... Dar, ca să spunem adevărul, rolul „asistenței la alegeri“, este de a ascunde mașinațiunile necinstite și mârșave ale alegătorilor. Și ori cât de scandalos i-se va părea acestea unui European, nu se poate tăcea și arătăm adevărul în toată goliciunea lui.

Totuși iubite cetitor, e mult mai bine, dacă urmărești deaproape mersul unei astfel de „alegeri“.

*

Cu două sau trei săptămâni, înainte de ziua alegerii, începe agitația. Aceste agitații, se manifestă în aparență, în unele privințe ca și în alte locuri. Așa de exemplu se țin adunări, în care candidatul face cele mai imposibile promisiuni, pe care însă mulțimea alegătorilor le ascultă cu toate acestea în liniște și în urmă, toți acești electori, sunt tratați cu vin, gulaș și cu multe lucruri plăcute.

La cel din urmă „éljen“, asurzitor, se aranjază o demonstrație. Adunarea și demonstrația din aceste locuri, se deosebește mult de adunările și demonstrațiile din Europa, unde de altfel sunt destul de rare, prin faptul că demonstrațiile guvernamentale, se fac cu concursul poliției și la nevoie chiar cu al miliției. Potrivit caracterului teatral al poporului, aceste procesiuni sunt mai mult sau mai puțin hazlii.

În fruntea cortegiului e purtat un steag uriaș cu numele candidatului și cu indispensabilul „Éljen“ ori chiar cu portretul candidatului, apoi urmează alte steaguri mai mici, iar ceice iau parte la alegeri, sunt împodobiți cu insigniile de alegători într'o stare de beție mai complectă, decât la începutul alegerilor. Cortegiul îl încheie un taraf de lăutari.

Procesiunile acestea devin tot mai dese, cu cât se apropie mai mult ziua alegerii; iar cheltuielile cu transportarea și tratarea alegătorilor, le supoartă candidatul, guvernul ori cassa de partid. Fața străzilor se schimbă însă și prin altceva. De pe frontispiciul fiecărei case atârnă câte un steag uriaș, adeseori până la pământ, cu inscripția „Éljen“ la adresa candidatului, pe care-l designase stăpânul casei, — iar chiriașii trebuie să voteze pe cel indicat de proprietar, căci în caz contrariu, li-se abzice locuința și toți, bătrâni și tineri, sărac și bogat, elegant și zdrențos, așa numita inteligență și vulgul cel mai prost, aleargă încoace și încolo prevăzuți cu insignii. Nu numai bărbați culti și serioși poartă, de regulă o pană la pălărie, — dar și băieții și fetele de școală, de unde pornesc de obicei cele dintâi păruiele electorale. De data aceasta însă fără asistență militară.

*

Iubitul meu cititor, aici trebuie să-ți explic, ce va să zică un „cortేశ“.

„Cortేశul“ e un organ al conducerii de partid, care pentru o remunerare corespunzătoare, aduce, cumpără, fură chiar sub scut militar alegători.

Aceasta se întâmplă în modul următor:

La începutul agitației electorale, cortేశii, pleacă prin cercuri, ca să câștige voturi, căci în Ungaria alegerile sunt deschise și nu secrete.

Ei vizitează alegătorii, îi conduc în cafenele și-i tractează storcând dela ei promisiuni favorabile, pentru candidatul preamărit de dânșii. Maghiarii sunt însă — nu înzădar îi laudă pentru aceasta „Pester Lloyd“ și „Neue Freie Presse“, cel mai matur popor politic al Monarhiei, și de aceea foarte rar, reușesc cortేశii să câștige fie chiar numai un vot pe calea aceasta. Și atunci: trebuie să cumpere! Cu vre-o 14 zile înainte de alegere, prin cercurile ungurești și jidănești, votul nehotărât costă cam 200 coroane.

În zilele ultime apoi ale campaniei, până când știu să aștepte cei mai șireți alegători, votul costă 200—500 cor.; iar în ora ultimă când votul decide soarta alegerii, un vot se ridică și până la 1000 coroane.

Acești din urmă alegători însă, se aduc sub escorta militară la urnă. Nu arareori se întâmplă, că un funcționar ori comerciant mai sărăcuț face rost de ceva parale, numai așa, pe urma campaniei.

De aici apoi și zicala: „E rău, când ai să alegi numai pe unul“. Unde cumpărarea votului este cu neputință, acolo se recurge apoi la alte mijloace. Când votarea e deschisă, superiorii, șefii, exploatează foarte mult această împrejurare față de cei ce atârnă de dânșii.

Se întâmplă, ca vre-un cortేశ mai isteț chiar fură votanții, îmbătându-i într'atăta, în cât în fața urnei, nu sunt în stare se rostescă nici numele candidatului, cu toate, că îl pregătește neconținut pentru aceasta în tot parcursul drumului până la urnă. De multe ori, ia cu forța pe câte un votant, îl așează în car, unde se află mai dinainte și jandarmii și astfel cuprins de frică bietul om merge să voteze.

Eu cel puțin cred, că un astfel de procedeu se poate numi cu drept cuvânt, furt de alegători.

Faptele acestea însă au de multe ori, partea lor comică. Așa spre pildă, se întâmplă să treacă un cortేశ, care a cumpărat pe toți votanții cu câte o bancnotă de 10 cor., și care strigă în car „Éljen“. La o parte stă zâmbind un alt cortేశ, al candidatului adversar nerecunoscut însă de primul cortేశ, de oare-ce acesta nu poartă insignii. La un moment dat, apare acest al doilea cortేశ, și scoțându-și teancul de bancnote de câte 20 cor., le zice: „Dacă votați pe Duhar Iános și-mi dați bucățile de 10 cor., dau fiecăruia 20 cor.“

Cât ai bate din palme, târgul e făcut și șiretul cortేశ, a ajuns la același număr de alegători cu același preț.

Votanții însă sunt bucuroși căci sunt stăpâni de data aceasta, pe câte o bancnotă de 20 de coroane.

În timpul acesta se apropie tot mai mult ziua alegerilor și procesiunile aranjate chiar și din trăsuri, devin tot mai dese și în aceeași măsură devin mai dese și bețiile, sălbătăciile și atrocitățile. Acum și miliția prinde viață.

Garnizoanele se evacuează, până la cele din urmă companii și pleacă prin toate cercurile de alegere. Trupele plecate, sunt suplinate prin trupele mai apropiate din Austria dar în curând, pleacă și aceste trupe și în cazărmi, nu rămân decât câțiva tunari, cari fac și serviciul de asistență.

(Va urma).

Parlamentul ungar.

Sedința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 31 Ianuarie.

Sedința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează Návay Lajos.

Baronul Lévy Lajos prezintă raportul comisiei financiare, iar Iancovich Béla prezintă raportul comisiei administrative despre activitatea oficiului statistic.

Chestia băncei.

Iaczkó Pál (justhist:) Este în contra prelungirii privilegiului băncei, pentru că e aderentul băncei autonome. Avem foarte multe garanțe legale încât înființarea băncei autonome, din punct de vedere practic, n'ar întâmpina nici o greutate. (Aprobări în stânga).

Economiștii teoreticieni să nu uite, că economia națională nu e matematică, aici nu găsește teorie, pe care viața să n'o poată combata. (Așa-i!) În momentul când am înființat banca autonomă, am pus bază practică independenței noastre.

Contele Batthyány Pál: Așa-i! Spune multe dreptate!

Iaczkó Pál: Se provoacă la Kerkápoly, care nu ca 67-ist ci ca economist național, a spus că banca autonomă este de-o însemnătate foarte mare pentru independență.

Hock János: Așa-i! Antal Géza încă ar trebui s'o știe aceasta.

Iaczkó Pál: În sfârșit meritele băncei comune nici nu sunt atât de mari, cum le prezintă acei de dincolo. Bilanțul băncei încă dovedește că în Ungaria capitalul încotinu sporește și totuș nu putem să înființăm banca autonomă.

Hock János: Durere, o nimicesc Dreadnought-ele.

Iaczkó Pál: Avem lipsă de bancă autonomă de oare ce ea aduce în față putere nouă, circulație economică proaspătă. (Aprobări sgomotoase în stânga.)

Polemizează cu toate vorbirile rostite pentru banca comună și se năzuește să dovedească, că afirmațiile cuprinse în aceste vorbiri nu sunt argumente reale contra băncei autonome.

Nu primește proiectul ministrului, ci prezintă o moțiune. (Aprobări sgomotoase în stânga.)

CORESPONDENȚE DIN TARĂ

Primiți următoarea scrisoare:

Se știe, că pe lângă recensământul făcut din 10 în 10 ani, guvernul prin oficiul său statistică cu centrala în Budapesta, mai pretinde și dela oficiile parohiale la finea fiecărui an date statistice pentru mișcarea poporului.

Spre scopul indicat, acel oficiu trimite blanchetele cu întrebările necesare în fiecare an spre complinire. De însemnat e, că acelea la început erau redactate în limba bisericească respectivă. Mai târziu și în limba statului, va să zică era bilinque!

Acum, de vre-o 4 ani, edarea acelor blanchete face numai în limba maghiară, și preoții care n'au avut fericirea de a se îndulci cu învățarea aceleia, au să recurgă la ajutorul altora, numai ca să poată corespunde datoriei ce le incumbă.

În speranța că și alți frați consternați fiind de atâta dispreț manifestat, față de biserică noastră, din partea pomenitului oficiu de statistică, fiecare la rândul său va cere dela autoritatea bisericească respectivă, să protesteze contra indicatelor nelegiuiri, — la primirea blanchetelor numai în ungurește, am făcut și eu demersul necesar, și dacă n'am fost din partea aceleia în

nizat cu răspunsul ce l'am primit, nu știu! Ceea ce știu a fost „congrua“!

Se știe, că cu ocaziunea recensământului din acest an, oficiul de statistică a comis un nou atentat asupra limbei și națiunii noastre românești, impunând agenților-conscribenți ca, la completarea rubricii: limba maternă, să nu-o indice cu cuvântul „român“ ca și până aci, ci cu — „oláh“ — dacă nu, ești în temniță unde ți-e permis a te numi și „român“!!

Și ce facem noi preoții, propoveditorii adevărului în fața loviturii date? Tăcem tăcerea peștelui, dacă nu voim să pierdem amara pâine cu dreptul meritată, deși ale noastre dintru ale noastre, ni-se dau!

Deputatul Zorlențului mare, d. Huszár, când și-a deschis gura spre a interpela pe Ministru în cauză, a știut, că pe noi amar ne doare, dară nimic nu putem ajuta, fiindcă urechea ce ne ascultă e tot una cu mâna ce ne bate!

Nu cred, într-o cât îl cunosc, ca dorul de deputăție — pentru care, după cum spun gurile rele, ca să nu aibă contra candidat, ar fi jertfit vre-o 30 mii cor? — l-a făcut ca să ne ia în apărare, ci fiindcă are cunoștință despre durerile noastre, căci între noi petrece, ne știe și slăbiciunile.

Nici un alt deputat român guvernamental, nu și-a deschis gura spre a ne apăra la noua batjocură contra legii, pronunțată asupra popoului român, cu ajutorul căruia s'au văzut ajunși la oala cu carne. Să vede, că pe ei nu-i jighește fărădelegea, ceea ce nu i-a jenat nici când s'au ales de deputați!

Ridicați-vă glasul părinți sfințiți, toți cari le-ați dat sucursul vostru și-i somați pe marii domni, ca să intervină pentru delăturarea noii calumnii, aruncate în fața neamului ce v'a zămislit, de oare ce ai noștri cei drepti nu sunt ascultați.

Un preot.

Litere —

— Arte — — Științe

DE -AȘI FI ACUMA REGE...*)

*De-ași fi acuma rege
Și soare 'ntre eroi,
Mi-ași asvârli Coroana
Și sceptrul în noroi.*

*Și glorioasa spadă
Ce fulgeră scânteii,
Cu drag mi-ași preschimba-o
Intr'un duos condei.*

*Iar din averi și-ași face
O barcă de argint,
Să părăsim mulțimea
In care toate mint!*

A. Cotruș.

Teatrul românesc.

Biruința, este titlul unei noi piese originale jucate pe scena Teatrului Național din București, în seara de Luni 10 Ianuarie st. v.

Iată pe scurt, cuprinsul acestei piese: Radu Dobrin, un tânăr ușuratic, deprins cu plăcerile fie ele cât de vinovate, trăește cu Alisa, soția inconștientului Andrei Moraru, care n'are decât o singură grije în viață: să plouă la timp ca să se facă bucate destule la moșie.

Deși Andrei este destul de fericit înzestrat de natură ca să nu priceapă taina dragostei vinovate a soției lui, totuși o serie îndelungată de scrisori anonime trimise soțului determină pe Alisa să interviev pe lângă Radu spre a-l face să ceară în căsătorie pe Dia, sora lui Andrei. În chipul acesta ea speră, că va reuși pe deoparte să dea o satisfacție morală stăruitoarei prezențe

alui Radu în ușa ei, iar pe de alta, că va putea să-și urmeze nesupărata viața de desfrâu și adulter.

Din fericire și pentru Dia și pentru Radu însă, speranțele ei criminale sunt amar înșelate. Radu se căsătorește cu Dia și pleacă în călătorie de nuntă, după ce chiar în ajunul nunței petrecuse cu amanta lui.

După primele zile de călătorie însă, Radu nu-și mai poate ține făgăduiala de a scrie în fiecare zi Alisei. Un sentiment nou îl cucerește, o pasiune curată îi deschide ochii și-l face să vadă, că ceea ce el dorește zadarnic de la distanță, poate răscumpăra cu prinos din dragostea feciorelnică a Diei.

Și atunci sufletul lui se deschide pentru iubire adevărată. Se deschide și se purifică sufletul lui. Iar omul care-și făcuse din desfrânare singurul scop al vieții, începe să înțeleagă fericirea, pe care-o poate da un singur cămin, propriul cămin, căminul conjugal.

Și atunci o prefacere totală se săvârșește în viața lui Radu. Omul petrecerilor și al tuturor femeilor devine amantul unei singure femei: al nevastei lui.

Întorși la București, sosiții Dobrin duc o viață retrasă, monahală, așa putea zice, dacă ea n'ar fi luminată de dulcele păcat roz al fericirii din luna de miere. Nu dau și nu primesc vizite.

Aceasta neliniștește foarte mult pe Alisa de care Radu se despărțise făgăduindu-i, că imediat ce se va înapoia din călătoria de nuntă, o va vedea în fiecare zi.

De aceea, Alisa intervine. Intervenția ei pe lângă Radu nu are însă alt rezultat decât să afle, că fostul ei amant e îndrăgostit de nevasta lui și că pe ea n'o mai iubește.

Nebună de durere, Alisa încearcă toate mijloacele permise și mai ales nepermise ca să despărteze pe Dia de bărbatul ei. Văzând, că nu izbutește, îi mărturisește, că Radu a fost amantul ei, că a măritat-o după el numai ca să-l poată păstra aproape de ea, fără să dea nimănui nimic de bănuț și că și azi continuă să se iubească.

Această grozavă destăinuire năruie într-o clipă toate visurile, pe cari biata Dia își clădise nestatornică ei fericire. Dia pleacă de acasă. Ea nu poate ierta cu nici un chip soțului necredincios această amară desamăgire a visului ei de dragoste atât de curată și atât de scurtă. Și vrea să se divorțeze.

Mulțumită tactului unui amic însă, Radu poate explica soției sale adevărul. Și atunci, față de mărturisirea lui sincere de dragoste, Dia iartă greșala din trecut. Și fericirea deplină a tinerei părechi se pune la cale printr-o nouă călătorie de nuntă.

Nicolae Milescu Cârnu

(SECOL. XVII)

— Cine a fost Nic. Nicolescu? — Pedepsirea trădătorului — O operație chirurgicală ciudată — Un Român ca dascăl al lui Petrucel-Mare, împăratul Rusiei — Milescu în misiune la China —

Puțini dintre cetitorii noștri vor fi auzit acest nume, de care ne leagă — totuși — fapte de o însemnătate extraordinară. Nic. Milescu, poreclit Cârnu a trăit în secolul al XVII-lea și eră boier moldovean († pela 1714).

Memoria lui și a faptelor sale ni-s'au păstrat de bătrânul cronicar al Moldovei *Ioan Neculcea* (1672—1744) în „*Sama de cuvinte*“, comunicate în fruntea frumosului său Letopiseț (Cronică) a Moldovei.

Interesanta povestire a bătrânului Neculcea o reproducem aci întocmai, în credința că facem o adevărată plăcere cetitorilor noștri atât prin interesul ce-l prezintă cele povestite, cât și prin frumusețea graiului cuminte și bătrânesc al cronicarului.

„Eră un boier *Nicolai Milescu* Spătar, dela Vaslui de moșia lui, prea învățat și cărturar, și știa multe limbi: elinește, slovenește, grecește și turcește, și eră mândru și bogat, și umbla cu povodnici (gardă) înainte domnești, cu buzdugane și cu palușe, cu șoltare, tot sârmă, la cai; și lui Ștefăniță Vodă îi era prea drag, și-l ținea prca bine, și tot la masă îl puneă, și se juca în cărți

cu dânsul, și la sfaturi; că era atuncea grămătic (secretar) la dânsul.

Iară când a fost odată, nu s'a săturat de bine și de cinstea lui Ștefăniță Vodă, ci a șezut și a scris niște cărți viclene, și le-a pus într'un băț sfredelit și le-a trimis la Constantin Vodă cel bătrân Băsărab, în țara Leșească, ca să se ridice de acolo cu oști, să vie să scoată pe Ștefăniță Vodă din domnie. Iară Constantin Vodă nu a vrut să se apuce de acele lucruri ce-i scria, ci s'a sculat și a trimis bățul acel sfredelit, cu cărți cu tot, înapoi la Ștefăniță Vodă de le-a dat. Deci Ștefăniță Vodă, cum a văzut bățul cu cărțile, s'a prea mâniat și l-a și adus pe acel Nicolai Milescu înaintea lui, în casa cea mică, și a pus pe călău de a tăiat nasul; scoțând Ștefăniță Vodă în grabă hangerul lui dela brâu, a dat de i-a tăiat călăul nasul; și nu a vrut să-l lase pe călău să-i taie nasul cu cuțitul lui de călău, ci cu hangerul lui Ștefăniță Vodă i-a tăiat nasul. După aceea Nicolai Cârnu a fugit în țara nemțească, și a găsit acolo un doftor de-i tot slobozia sângele din obraz, și-l boția la nas; și așa, din zi în zi, sângele se închiega, de i-a crescut nasul la loc, de s'a tămăduit; iară când a venit aice în țară, la domnia lui Ilieș Vodă, numai de abia s'a fost cunoscând nasul că-i tăiat.

Nu mai tot n'a șezut în țară mult, de rușine; ci s'a dus la Mosk (Moscvă) la marele împărat, la Alexi Mihailovici, la tatăl marelui Petru împărat, carele a venit la noi aice în Moldova; și pentru învățătura lui a fost Tergiman (tălmăciu) împăratului, și învăța și pe fiul împăratului, pe Petru Alexievici, carte, și era la mare cinste și bogăție: și l-a trimis împăratul Alexi Mihailovici sol la marele împărat al Kitailor (Chinezilor) de a zăbovit la Kitai (China) vre-o doi-trei ani; și a avut acolo multă cinste și dar dela marele împărat al Kitailor, și multe lucruri de mirat a văzut la acea împărăție a Kitailor, și i-a dăruit un blid plin cu pietre scumpe și un diamant ca un ou de porumb. *) Și întorcându-se pe drum înapoi, s'a întâmplat de a murit împăratul Moskului, pre anume Alexi Mihailovici; iară senatorii dela Mosk i-au ieșit într-o întâmpinare și i-au luat acele daruri, și tot ce a avut, și l-au făcut surgun (exilat) la Sibir, și a șezut câțiva ani surgun la Sibir.

Iară mai pe urmă ridicându-se Petru împărat, fiul lui Alexi Mihailovici, carele a venit aici în țară în Moldova de s'a bătut cu Turcii la Prut, la Stănilești, din jos de Huși, în ținutul Fălciului, ajuns'a Cârnu din Sibir cu cărți la dânsul, la împăratul Petru Alexievici, de i-a făcut știre de toate ce a făcut, și cum este surgun. Atuncea Petru Alexievici împărat îndată a chiebat senatorii, și a întreat zicând: „Unde este dascălul meu celce m'a învățat carte? Acum curând să-l aduceți!“ Și îndată au răpezit pe olac și l-au adus la Petru Alexievici, împăratul Moskului în Stoliță, și l-a întreat ce a văzut și ce a pățit; și i-a plătit lucrurile toate acele dela senatori ce-i luase, până la un cap de ață; și diamantul cel mare, împăratul, după ce l-a văzut, s'a mirat, și l-a dat în hasneaua (tesaurul) cea împărătească; iară Cârnu i-a dat optzeci de pungi de bani; și l-a luat iar în dragoste și în milă și l-a pus iar sfetnic. Și când a ras barbele împăratul Moskalilor (pe la 1700), atuncea când și-a schimbat portul, atuncea singur împăratul i-a ras barba cu mâna lui. Și a trăit Cârnu până la a doua domnie a lui Mihai Vodă Racoviță, și atuncea a murit, care mare cinste i-a făcut împăratul la moartea lui, și mare părere de rău a avut după dânsul, că era trebuitor la acele vremuri.

Rămas'au acelui Cârnu feciori și nepoți, și au ajuns unii de au fost Polcovnici (oficieri superiori) spre slujba oștirii, că se însurase el de luase Moscalcă, și s'au mai dus după dânsul de aici din Moldova trei nepoți de frate, de se așezase și ei pe lângă unchiul său, și acei avea milă dela împărăție, și acolo au murit“.

V. Gilu.

*) Să nu fie acesta oare diamantul cel mare „Orlof“ din tesaurul familiei imperiale rusești?

*) Din volumul „Poezii“ primit la redacție.

Fapte și lucruri din România

Scrisori din București

— Campania electorală — Ce e cu funcționarii dela instrucție —

București, 14 Ian, st. v. — Campania în vederea nouilor alegeri parlamentare continuă cu deosebită activitate. O propagandă neobișnuită se silește să intereseze cât mai multe cercuri la aceste alegeri. Pretutindeni, aproape în fiecare seară se țin întruniri publice. Din această pricină chiar, teatrele, cari până acum făceau încasări strălucite, au început să aibă rețete scăzute.

Se dă un interes neobișnuit acestor alegeri. Se fac pronosticuri și pariuri. Conservatorii-democrați cred că joacă o carte mare. Iar partidul guvernamental își inaugurează activitatea susținându-și candidații pe baza programului de guvernământ, care a făcut o bună impresie în țară.

Terenul pe care au început să se dea luptele noastre electorale denotă o stare de matură civilizație la partidele noastre politice. Fiindcă concurența pe baza programelor reale este idealul exclusiv către care trebuie să tinză orice luptă electorală civilizată.

Dar dacă constatăm cu bucurie terenul pe care actualul guvern se silește să puie lupta electorală, trebuie să recunoaștem că această eră a inaugurat-o partidul liberal la 1907 când s'a prezentat în alegeri și a cerut încrederea țării pe baza manifestului regal. Și tot deodată e bine să reținem că parlamentul ales pe baza acestui manifest a și realizat prin legi principiile cuprinse în el.

De altfel, reputația de nealterată onestitate politică, de care se bucură d. P. Carp, e o garanție sigură, că și programul d-sale va fi legiferat de parlamentul ce se va alege pe baza lui.

Hotărît lucru: mari progrese s'au făcut în România din acest punct de vedere.

*

Deși se anunțase, că d-l Arion, ministrul instrucției, a înlocuit pe funcționarii superiori inamovibili numiți de d-l Haret la acest departament, până acum, de fapt a fost înlocuit numai d-l Spiridon Popescu, directorul învățământului primar. În locul d-sale a fost numit d-l I. Paul, unul din cei mai de seamă profesori secundari din Iași. D-l Paul este originar din Transilvania.

Deși nu au fost încă înlocuiți, ceilalți directori nu au primit delegațiile de a lucra.

„Viitorul“, oficiosul partidului liberal, susține, că d-l Arion s'ar fi răzgândit și, că nu va mai înlocui pe acești funcționari-profesori, până ce nu va modifica legea de stabilitate a d-lui Haret.

„Epoca“, oficiosul guvernamental, susține, că acești funcționari, vor fi în curând rechemati la catedrele lor, după ce se va modifica regulamentul de punere în aplicare a legeri ministerului de instrucție.

Toată lumea așteaptă cu nerăbdare deslegarea acestei chestiuni, care a ajuns de o foarte palpitantă actualitate.

Bucureșteanul.

Senzaționala dispariție a unui bancher

P.-Neamțu. Produce mare senzație în localitate dispariția cunoscutului bancher Benno Marcovici.

Înainte de a dispărea, numitul a avut grijă să încaseze mai multe polițe falsificate.

Benno Marcovici e originar din Burdujeni.

Venit în localitate ca să se însoare, și neînțelegându-se cu soția sa a părăsit-o, exercitând profesiunea de bancher, și duse o viață care uimea pe locuitorii acestui pașnic oraș.

Fiind o fire de „Don Juan“, susnumitul ademenea fete tinere pe care le se ducea.

Pentru unele din asemenea fapte a fost chiar înaintat parchetului.

Marcovici ducea o viață desfrănată, numai în chefuri și în joc de cărți.

Moștenise dela părinții săi vreo 30.000 lei, pe care i-a pierdut la cărți.

Văzându-se fără de bani, iată la ce a recurs spre a-și putea continua viața de orgii: a imitat iscăliturile unor comercianți, le-a girat și apoi le-a scomptat la diferite persoane.

Iată cine a fost escrocat de acest aventurier: d. Gh. Ionescu-Pleşea, cu vreo 2000 lei, „Banca Industrială“ tot cu 2000 lei și mulți alții, cari până acum nu se cunosc.

În oraș circula șvonul că suma ce ar fi împrumutat-o tot pe asemenea polițe falsificate, ar trece de 30 mii de lei.

Ciocnirea de trenuri din gara Giurgiu

— Mai mulți manipulanți răniți —

Acum două zile, pe la orele 3 și jumătate noaptea, a avut loc o gravă ciocnire de trenuri în stația Giurgiu pe linia de garaj Smârda. În acel moment venind un tren de lucru al d-lui antreprenor Stroescu, acarul I. Rădulescu a schimbat greșit macazul și astfel trenul în loc să intre pe o linie liberă a dat pe aceea pe care venea un tren de pietriș.

Ambele mașini a fost deteriorate, iar vagonul de manipulație s'a sfărâmat complet.

Nouă amănunte.

Giurgiu, 14. — Astă noapte la orele 3 și jumătate a avut loc în gara Giurgiu o ciocnire de trenuri în următoarele împrejurări: La orele 3 și 10 urmând să sosească în gară trenul Panisar-Lucru Stroescu, cu o oră înainte de sosire impiegatul de serviciu Cr. Albert, a comunicat acarului Ghiță Rădulescu, sosirea acestui tren, dându-i instrucții cum să-i dea drumul pe linia întâi de garaj.

Acarul a aranjat intrarea trenului pe această linie, însă adormind s'a deșteptat la auzul semnalului de sosire și uitând primul aranjament al liniei, a închis linia, dând trenului drumul pe linia Smârdei, pe care se afla garat de cu seară trenul Lucru-lacovache.

Trenul intrând pe această linie s'a ciocnit cu al doilea tren, staționat la acul No. 4, în punctul liniei Smirda și întretăiat cu linia 4 garaj.

A avut loc o ciocnire violentă a mașinelor ambelor trenuri. Capul și tampoanele primului tren au fost complet sfărâmate. Au deraiat și s'au sfărâmat vagonul de manipulație și alte trei vagoane al acestui tren.

Au fost răniți șeful de tren Ștefănescu la picior și la mână, manipulantul Oprea Crizante ușor la piept, iar pilotul Liceanu a fost lovit la gură.

Tot răniții au fost aduși azi la orele 10 dimineața în Capitală cu trenul personal No. 132.

Faptul că al doilea tren a avut frânele neștrânse a contribuit la înlăturarea unei mari catastrofe.

Candidaturile

partidului social-democrat

În întrunirea pe care comitetul executiv al partidului social-democrat din Capitală a ținut-o spre a fixa candidaturile în alegeri, a hotărît ca să candideze la colegiul II de Cameră Ilfov d-nii: dr. C. Racovschi, I. C. Frimu, N. D. Cocea, D. Marinescu, Toma Dragu, Gh. Cristescu și M. Gh. Bujor.

*

S'a mai hotărît ca d. dr. C. Racovschi să candideze în toate localitățile unde partidul social-democrat va pune candidați și, în special la Galați.

La întrunirea pe care partidul social-democrat o va ține astăzi la orele 2 d. a. în sala Dacia se vor anunța toate localitățile unde vor pune candidați.

Ceaiul dela legația Olandei

La legația Olandei a avut loc alaltăeri un ceai.

Printre invitați au fost d. și d-na Titu Maiorescu, d. și d-na N. Filipescu, d. Al. Djuvara, d-na și d. dr. Rosen, ministrul plenipotențiar al Germaniei, d-na și d. de Giers, ministrul Rusiei, d-na și d. Blondel, d. Barbu Știrbei, d-na și d. Barbu Catargi, d-na și d. Al. Ghica, d. Șouțu, d-na Bengescu, d-na și d. Schönburg Hartenstein, d-na și d. Berindei, d. căpitan Manu, precum și întreg personalul diplomatic al legației.

D-na Marioara Voiculescu a declamat câteva bucăți literare.

Ceaiul a ținut până la orele 7 și jum. seara.

Revolta în Yemen

— Resbel iminent —

26 Ianuarie n.

I.

Săptămâna trecută câteva depeşe au vestit o răscoală a Beduinilor în Yemen. Ştirea aceasta a fost adeverită prin altele ce au venit de atunci peste Aden, aducând detalii despre mişcarea insurgenţilor. Asemenea, din Constantinopol se anunţă, că guvernul turcesc este decis a lua toate măsurile pentru sugrumarea revoluţiei, care ameninţă cu răpirea celei mai bogate dintre provinciile turceşti în Arabia; s'a dat ordin să fie mobilizate trei diviziuni de armată, laolaltă 51 batalioane, s'au comandat tunuri noi şi muniţie; într'aceia au şi plecat mai multe regimente de linie (Nizam); ministrul de resbel Şefket-paşa a asistat la imbarcare şi într'o alocuţie a făcut apel la vitejia soldaţilor, arătând pericolul ce ameninţă cinstea şi integritatea imperiului otoman.

*

Yemen (al-Yaman) se numeşte colţul sudvestic al Arabiei, partea cea mai productivă a deşertului imens ce se extinde peste un areal de trei milioane km. Deja în antichitate renumit pentru fertilitatea văilor sale, Yemen este patria tămâiei şi smirnei şi a mirodeniilor celor mai căutate. Romanii au numit acest ţinut bogat în aur şi în aromate, aşezat în proximitatea Arabiei pustii, cu numele de Arabia felix. Iar înțeleptul Mohamed al-Hamdani (+334 după Hegira, adică la 945 după era creştină), cel dintâi geograf al Arabiei şi dela care ne-a rămas o descriere duioasă a timpurilor de mărire, prin care a trecut patria sa, îi dă epitetul de „ţara verdeţii”, desigur inspirat de bogăţia vegetaţiei, care contrastând cu întinderile de nisip pârjolit de ferbinţeli neîntrerupte într'adevăr pare a fi tropicală.

Intre cei ce au stăpânit peste aceste locuri, cei dintâi şi cei mai glorioşi au fost regii din Saba. Nici una dintre numeroasele dinastii ce li-au urmat nu au putut întuneca renumele regilor din Saba. Cu 1000 de ani înainte de Cristos, prin ţara lor treceau venind din India caravanele încărcate cu mărfuri nestimate, o parte din acestea rămâneau aci în schimb pentru produsele Sabeienilor ce erau mai ales tămâie şi smirnă. Şi, din Saba a fost regina acea cântată de legendă despre care istoriseşte Biblia (Regi, cartea 3 (1) X) că auzind despre înțelepciunea şi mărirea lui Solomon (993—953), a făcut drumul lung şi foarte greu până la Ierusalim, pentru a se arăta cu produsele cele mai preţioase ale ţării sale, şi a se întrece în înțelepciune şi mărime cu regele lui Israel, uimită de ce a văzut s'a dat învinsă frumoasa regină, şi a închinat Domnului strălucit tot ce a adus cu sine. — Despre Sabeieni mai este însemnat că se închinau stelelor.

Mai târziu, ei au fost învinşi de Himiraţi, iar domnia acestora au fost răsturnată de Romani în secolul al II-lea după Cristos. Marele Traian a fost cel ce a triumfat şi aci, aproape la marginea lumii. Romanii apoi au arătat cale nouă, pe Marea Roşie, pentru comerţul cu India cu schimbarea aceasta a secăt bogăţia ce rămânea în urma caravelor.

Mohamed (570—632) părintele Islamului, aduce o nouă epocă de mărire; adunând triburile arabe şi unindu-le prin lege pentru toate veacurile, el aşează, pe secole, în mâinile lor istoria lumii.

Turcii pun capăt stăpânirii arabe, sub Selim I. (1512—1521), care la 1517 ajunge Domn peste întreg litoralul dela Marea roşie, împreună cu locurile sfinte Mecca şi Medina, leagănu Islamului. Dar, numai cu mari jertfe şi-au putut susţine Turcii hegemonia faţă de indigeni, şi, de repeţite ori sunt siliţi a-şi cumpăra cu sângele drepturi ce le câştigase deja odată prin arme. La 1872, ei reocupă formal o parte din Yemen, vilaele Hedjas, Asir şi Yemen, dar, şi după aceasta, stăpânirea lor nu este liniştită. Dela 1895, ciocnirile sunt tot mai dese, şi la 1904, emirul Ibu-Seud din Nedjd (spre centrul Arabiei) provoacă o revoltă generală; pentru a reconstitui unitatea arabă de odinioară mareşalul Feizi-paşa nu-i poate rezista, şi seculează îndărătul întăririlor din Sanaa. Cu greu, sultanul Abdul Hamid reuşeşte a lega pace, promiţând Arabilor că li se vor împlini toate dorinţele. Nu este uşor a împlini promisiunile date cu sila. Arabii au rămas nemulţumiţi. Guvernul cel nou iarăşi a izbutit să-i liniştească, asigurându-i de bunăvoinţa sa.

Cauza duşmăniei în Arabia este antagonismul dintre Turci şi indigeni. Arabii, popor conştient de un trecut glorios, şi mândru, ştiind, că din neamul său a răsărit Profetul, n'a încetat a privi la Turci cu dispreţ; în Sultan ei văd un usurpator, şi în funcţionarii lui nişte venetici. Dela început, domnia otomană a fost aci mai mult nominală decât efectivă şi totdeauna contestată; într'adevăr o revoltă temperată de represiuni. Totuşi, înalta Poartă a rămas stăpână, prin pacienţă şi prin şiretenie, şi fără a pierde speranţa că la urmă oricum, va putea încheia în imperiu provinciile arabe; în vederea acestui ideal s'a proiectat linia ferată dela Damasc peste Medina la Mecca, menită a lega „locurile sfinte” cu metropola padişahului.*)

Schimbarea de guvernament din Turcia a fost primită cu entuziasm de Arabi, în nădejdea, că liberalismul noului sistem va găsi acel mijloc de a-i împăca, care regimul hamidian nu l-a înţeles, sau n'a voit să-l înţeleagă. La 16 Decembrie 1909 s'au încheiat pertractările cu reprezentanţii lor: Imam Yahia, Hamid-Eddin pentru Yemen şi Saied-el-Idrisi pentru Assir. Realizarea condiţiilor de pace însă n'a fost de natură a-i mulţumi pe Arabi. Ei au cerut şcoale, şi oare-care autonomie naţională; li-s'au dat şcoale turceşti, cu învăţători din Turcia, cari nu ştiu ceti bine Coranul; li-s'au adus funcţionari din Turcia, cari nu cunosc limba locului, judecători cari trebuie să se servească de interpret; pe deasupra, impositie noi.

Deceţionaţi încă odată, cei doi şefi aliaţi, Yahia şi el-Idrisi, au înţeles că acum nu mai au ce aştepta din Stambul. O singură cale le-a rămas încă; şi n'au ezitat a o apuca. În ascuns, fără un cuvânt de cârtire, ei au început pregătirile pentru a stoarce cu sila dreptul elementar de a-şi cultiva limba, cea străbună limbă arabă

*) Dela 1 Septembrie 1909, când a fost inaugurarea, trenul circulă regulat între Damasc şi Medina, pe o distanţă de 1320 km. Dela Mecca, linia va avea să fie continuată până în Yemen, la Hodeida şi de aici la Sanaa. S'au cheltuit sume enorme cu zidirea.

cu a cărei bogăţie se mândresc toţi Arabii.

Incepând de primăvara, şi tot cursul verei, — aşa istoriseşte profesorul dr. Alois Musil (dela facultatea teologică Musil din Viena) care nu de mult a sosit din Arabia, — tot cursul verei, ca prin mister, circulau veşti dela un trib la altul, se schimbau ştiri şi se împrumuta reciproc îndemn la luptă.

Ca din pământ au răsărit arme, arme bune, moderne, şi s'au distribuit în toate părţile. (Guri rele şoptesc, că aci ar fi ajutat şi Anglia, care este vecină mărginaşă cu Turcia la Aden). Până la sfârşitul anului 1910, Saied-el-Idrisi a adunat în jurul său 40,000 călăreţi bine armaţi, şi, în jumătatea dintâi a lui Ianuarie a şi dat semnul revoltei în Assir. În acelaş timp, Ymanul Yahia a început operaţiunile sale în Yemen, cu mai mult de 50,000 oameni; la aceştia se vor alătura apoi şi trupele din Assir. Aci are să se decidă soarta întreprinderii, în Yemen.

El-Yemen cuprinde un teritoriu de aproape 200,000 km, cu 750,000 locuitori. Turcii au aci la 40,000 soldaţi, plasaţi în 3 garnizoane: Hodeida, pe malul mării, port însemnat; Sanaa, fortăreaţă, locul principal al vilaietului; Menaha, pe şoseaua între cele două.

Judecând după veştile de până acuma, proiectul strategic al Ymanului Yahia pare a fi, să blocheze aceste trei garnizoane pentru a le ţine izolate, şi într'aceia să ocupe portul Hodeida, pentru a împedea debarcarea trupelor ce vin din Europa.

Yahia este un tânăr de 37 ani, şi pare a fi comandant excelent. El-Yerisi are 45 ani, asemenea om inteligent, care a studiat la universitate din Cairo.

Aceasta este situaţia în ajunul ciocnirii. Resbelul încă n'a început, dar pare a fi inevitabil. Şi deja se ivesc bolile pustiitoare: la Hodeida a izbucnit colera.

Turcia este fără îndoială în desavantaj. Oricum, resbelul va reclama jertfe foarte mari; aprovizionarea trupelor va fi problema cea mai grea.

Ce s'ar fi putut face pentru cultură cu auzul ce-l va înghiţi Molochul! Şi cu atâtea vieţi ce se vor atinge... N. D.

TRIBUNA LIBERĂ

Instituţiuni culturale

„Transilvania“

S'a înflinţat, sub numele de Constanţa, la anul 1867 cu ocazia aniversării zilei de 3/15 Mai. La 23 Iunie s'a ales primul comitet definitiv sub prezidenţia lui A. Papiu Ilarion, iar în adunarea dela 30 Iunie s'au votat statutele, cu care ocazie s'a adoptat şi numele actual.

Scopul societăţii este: „strângerea legămintelor de frăţie între junimea studiosă din toate părţile româniei, venind în ajutorul studenţilor români din Transilvania şi părţile ei“.

„Societatea, cu mijloacele ei, va veni în ajutorul junilor români cari se aplică la ştiinţă, comerţ, industrie şi meserii“.

Intenţiunea fondatorilor acestei societăţi nu era numai să ajute cultura Românilor din Transilvania şi părţile ei, ci să dea acestei culturi şi „direcţiunea cea ade-

vărată națională, direcțiunea occidentală, latină, în locul celei gotice și sutice". Și în adevăr în primul an Societatea avea trei bursieri trimiși în Franța și Italia.

În conformitate cu statutele, Transilvania dă burse (stipendii) anuale pentru terminarea studiilor universitare, subvenții elevilor meseriași. Împărțirea acestor ajutoare a procedat totdeauna cu cea mai mare băgare de seamă.

Sprijinit la început în toată țara, subvenționată chiar de autoritățile comunale și județiene a realizat venituri frumoase. Dar și istoricul acestei societăți ne arată, că însuflețirea noastră nu e prea durabilă. Cu învechirea lucrului dispăre și însuflețirea și odată cu ea și voința de a cotiza. Miile de membri de altă dată s'au redus la vre-o sută, a căror cotizații nu ar însemna nimic, dacă nu ar exista venitul sfertului de milion lăsat de bătrâni. De fapt activitatea comitetelor, de mulți ani e redusă la administrarea averii moștenite și executarea statutelor în limitele venitului acestei moșteniri. Ridicarea acestei societăți, peste nivelul la care se află astăzi, cred că nici nu se poate. Să ne mângâie însă faptul că ideea ei fundamentală, din când în când se înoște dând naștere la alte societăți cum sunt până acuma: „Carpații“, „Liga Culturală“ și „Cercul Românilor de peste munți“, și cele cari se vor mai înființa și în viitor, când haina învechită a celor existente nu o va putea înoi nici o personalitate.

Emilian.

CRONICA EXTERNA

Chinezii amenință pe Ruși

Lui Isvolsky, fost ministru de externe al Rusiei, iar acuma ambasador la Paris, printre alte i-se aducea și învinuirea, că prin politica lui față de Chinezi a mărit neîncrederea lor în prietenia Rușilor și i-a făcut să se întărească mereu de teamă ca nu cumva să i-se anexeze Mongolia.

Învinuirea aceasta este justificată prin aceea că dacă Chinezi acum nu sunt de temut totuși în curând vor fi periculoși.

Și într'adevăr aceia cari susțin aceasta, au dreptate. China pe zi ce merge se organizează și se întărește, iar pe măsură ce se întărește devine mai amenințătoare și mai provocatoare față de Ruși.

Nu de mult, reprezentantul diplomatic rus, Popov, din orașul Toanifu (Mongolia), sub amenințarea că va fi arestat împreună cu tot personalul consulatului, a fost alungat din oraș și silit să părăsească Mongolia.

Cu toată intervenția Rusiei, ca să i-se permită să aibe și pe viitor un consul în Mongolia, nu s'a ajuns la nici un rezultat, ba ceva și mai mult, nu s'a dat nici o satisfacție guvernului cum a fost alungat reprezentantul Rusiei din Toanifu.

Nu mult după incidentul acesta China mai provoacă pe al doilea.

Un detașament de 38 soldați ruși înarmați, urmărind pe u Hunhuz pe zona neutră de pe calea ferată internațională din Mancuria, la 28 August 1910 au trecut peste linia despărțitoare, fiindcă banditul se ascunsese într'o pădure de alături.

Soldații, contra obiceiului, căci mai trecuseră și altă dată pe acolo, au fost alungați, iar comandantul lor i se înmână o adresă foarte energică din partea guvernatorului provinciei, care se termina cu următoarele cuvinte: mă simt dator să vă previu, că dacă pe viitor soldații vor mai trece frontiera înarmați, vor fi socotiți ca bandiți de rând, dezarmați și arestați din ordinul meu“.

La această autoritățile rusești, după ce au anunțat Guvernul au răspuns la 24 Septembrie în modul următor: „Am luat cunoștință de conținut și avem onoare a vă comunica, cum că soldații au urmărit pe Hunhuzi dincolo de linia graniței din cauza neputinței autorităților chineze de a apăra linia ferată și pe comercianții ruși, exploatare de păduri. În privința amenințării că veți dezarma și aresta pe soldații ruși, ne îndoiim că veți avea suficiente forțe ca să o realizați“.

Acesta a fost răspunsul Rușilor. Chinezii însă ceva mai târziu la 2 Decembrie au dat o replică foarte semnificativă, provocând un adevărat măcel contra populației rusești din Seahalin, pe malul drept al Amurului.

Acestea sunt semne vădite, că China nu vrea să mai tolereze ca până acum, diferitele încălcări din partea Rusiei și nici nu vrea ca populațiunea rusească să se așeze prin finiturile ei, dând prilej de intervențiune guvernului rusec. Și dacă acum a început să protesteze în felul acesta, e o dovadă că se simte în stare să înfrunte ori ce împotrivire din partea Rusiei.

Dacă China este agresivă, în schimb însă vedem că Rusia se mărginește numai să salveze aparențele, prin note zeflemiste.

De sigur că face aceasta ca să arate că n'are gânduri războinice, totuși Rusia va aștepta prilejul să fie satisfăcută altă dată, când se va simți puternică în Extremul Orient și în termeni buni cu numeroșii ei vecini.

Vaticanul.

De câțiva ani relațiile între Curia papală și puteri slăbesc mereu. Statele catolice ca Spania și Franța nu e de ajuns, că au luat o atitudine de frondă față de Vatican, ci au intrerupt cu el orice raporturi diplomatice. N'are să ne surprindă în astfel de împrejurări atitudinea Germaniei protestante. Purtarea peste măsură agresivă, și intolerantă a Vaticanului a jignit mult ambiția de suveran a împăratului Vilhelm, care a dat azi un răspuns categoric și neobișnuit de franc în cercurile diplomatice, cu mijlocirea Consulului prusiac din Vatican. Încă dela publicarea enciclicei-Baromeus, e atins Vilhelm și dispozițiile repetite și necruțătoare, cu cari încearcă să-și asigure papa puterea sa asupra credincioșilor săi, întăresc supărarea împăratului german. În felul acesta mânia latentă a trebuit să iasă la iveală cât de curând, Vilhelm considerând fiecare ordin un atac nou împotriva protestantismului.

La ziua nașterii împăratului Vilhelm, la Consulatul prusiac s'a dat un dejun în onoarea prelaților germani. Cu prilejul acesta a luat cuvânt — în tot cazul însărcinat de suveranul său — însuși Mühlberg, consulul german, înscenând cu cuvintele sale aspre și provocatoare o situație penibilă pentru cei invitați și stârnind ecou puternic în cercurile din Vatican. A atacat fără cruțare ordinele papei și a atras atențiunea Curiei papale despre împrejurarea că judecata unilaterală a Curiei în ce privește referințele germane, au darul de a produce resens, ba chiar conflict. Reaminteste furtuna din anul trecut ce abia cu mari eforturi s'a putut mulcomi grație voinței de fier a împăratului Vilhelm și atitudinii conciliante a Vaticanului. Incheie apoi spunând, că pentru susținerea bunelor relații între Vatican și Germania exclusiv lui Vilhelm are să-i mulțumească.

Se colportează vestea, că declarația aceasta a provocat indignare mare în Vatican. Cu interes deosebit se așteapta răspunsul Curiei papale.

Cugetări

Albinele lucrează numai pe întuneric, gândirea lucrează numai în liniște, și virtutea numai în taină.

Carlyle.

Întâmplarea în sine este apa curată pe care ne-o toarnă norocul și ea n'are de obicei, prin ea însăși, nici gust, nici culoare, nici miros.

Întâmplarea devine frumoasă sau tristă, dulce sau amară, omoritoare sau dătătoare de viață după calitatea sufletului care-o culege.

Maeterlink.

INFORMAȚIUNI

De-ale noastre.

Arad, 31 Ianuarie 1911.

Lucru ciudat. În numărul 12 al ziarului nostru s'a publicat sub titlul „O numire senzațională“ știrea, că dr. George Popa, fost candidat de deputat naționalist în cercul Iosășelului a fost numit jude la tribunalul regesc din Arad. La aceasta informațiune s'a mai adăugat următoarea notiță: „Amicii naționaliști ai d-lui dr. George Popa și ai renegatului Vasile Mangra, care a operat pentru această numire, au cuvântul“.

Spre marea noastră mirare un ziar român din Arad, băgând în sos și pe P. S. Sa părintele Episcop Ioan I. Papp, varsă foc și pucioasă asupra d-lui V. Goldiș, cică prin notița susamintită ar fi „vizat“ pe domnia din preajma acelu ziar. Nu știm tocmai de aceea am provocat pe „amicii“ d-lui dr. G. Popa, să-și spună cuvântul, ca să știm, unde se află acei „amici“? N'am fi crezut, că „amicii“ sunt aci în vecini. Mulțumim pentru indicație.

De altfel „amicii“ aduc cazul domnului dr. George Popa în legătură cu acțiunea de primenire și din faptul, că acest „membru al generației tinere“ și-a escomptat calitățile, pe cari i-le-a dat încrederea publică, în scopuri de interese personale, „amicii“ trag concluzia, că acțiunea de primenire e justificată. Firesc și foarte logic! Cum să nu fie justificată, când e atât de „rentabilă“? Observăm de altfel, că și d. dr. George Popa era unul dintre acei „tinere ofăliți“, cari mereu ponegiau comitetul național pentru neactivitate.

Suntem de altfel informați, că d. dr. George Popa îndată după alegeri a scris o lungă scrisoare ziarului respectiv din Arad, în care a declarat, că nu poate aproba mai departe politica partidului național român, dar combaterea acestor vederi ale „amicului“ nu s'a făcut nici-odată din partea „amicilor“.

Proces de agitație în contra d-lui V. Goldiș. Mâne în 1 februarie n. se pertractează înaintea tribunalului din Arad procesul de agitație, intentat de procuratura din Arad în contra d-lui Vasile Goldiș pe motiv, că în decursul campaniei electorale din anul trecut cu prilejul vorbirii sale de program, ținută la 29 maiu 1910 în comuna Șoimoș ar fi agitat pe aderenții săi în contra alegătorilor candidatului ungar dr. Tagányi Sándor. Apărarea d-lui Goldiș o are tânărul avocat dr. Romul Veliciu din Arad, fiul distinsului luptător național Mihai Veliciu.

Petrecheri.

Al V-lea matineu al domnișoarelor din sânul „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie“ va avea loc la 8 Februarie n. orele 6 seara, în hotel „Crucea Albă“, — în vederea oaspeților străini, cari s'au anunțat la balul Reuniunii, ce va avea loc la 9 Februarie n.

Programul matineului e următorul:

1. ROCOCO

comedie în 2 acte de Gyp.

PERSOANELE:

Dna Ecaterina Băleanu	Dna Hermina Vasilon
Dra Sanda Băleanu	Dra Florica Cioran
D. Dinu Băleanu	Dr. Roxin
D. Titi Argintioianu	D. I. Giurgiu

2. Jocuri naționale, jucate de domnișoarele și domni;

a) **Brăulețul:** Stella Suci, Anicuța Pop, Zenuța Popovici, Angeluța Radovan, Georgina Pop, Aurica Burdan.

b) **Zuralia:** Livia Vașan, Aurica Burdan, Sida Ursu, Viorica Ursu, Mărioara Trăilescu, Florica Crișan.

c) **Invărtita:** Aurelia Păcurariu și Dr. Crișan, Florica Crișan și Dr. Cupu.

3. Doine cu fluerul cântate de d. Dr. Antoniu Bogdan.

4. Jocuri naționale, jucate de:

a) „Hora“ în 3 figuri: Lilly Ardelean, Geny, Stella, Livia Herbay, Letiția Ispravnic, Stella și Ionel Moldovan, Florica Pop, Florica Raicu, Zoe și Zeno Rozvan, Elvira și Hortensia Trăilescu, Tulia Vațan.

b) „Brâu“: Zoe Rozvan, Florica Raicu, Ionel Moldovan, Stella Moldovan, Zeno Rozvan, Tulia Vațan, Hortensia Trăilescu.

c) „Banul mărcine“: Lilly Ardelean, Tibi Herbay, Tulia Vațan, Stella Herbay, Stella Moldovan, Florica Raicu, Hortensia Trăilescu, Genny Herbay, Florica Pop, Titi Ispravnic, Elvira Trăilescu.

6. Tablou vivanț.

Ineputul la orele 6 seara.

— *Articolul economic. „Invățaturile economice în Franța“, publicat într'unul din numerile trecute ale ziarului nostru, este datorit d-lui A. Țințariu.*

Cununie. D-soara *Mărioara Goșa* din Săliște și d. *Sever Păcurariu*, candidat de preot în Mercuria, își anunță cununia, ce va avea loc în biserica mare gr. or. română din Săliște, Duminică 5 Februarie n.

Felicitările noastre!

Din comitatul Murășturda ni-se scrie, că în cercul *Deda* dela poala munților ostici a învins lista românească curată la alegerile pentru congregație. Au fost aleși cu mare însuflețire 3 români independenți, cu toate că, unii de-ai noștri, chiar și 2 preoți, s'au purtat compromișator. În cercul *Gerghiu* încă a ieșit un român independent, dar nu pe lista românească. Clubul comitatens a stabilit listele încă prin Ncv. 1910.

Necrolog. Anunțăm cu părere de rău moartea d-lui *Mihai Chicin*, învățător gr. or. rom. în pensiune, întâmplată la 17/30, Ianuarie, 1911 în Nădlac, în etate de 74 ani. Rămășițele pământești ale defunctului se vor așeza spre odihnă vecinică Mercuri în 1 Februar st. n. la orele 10 a. m. în cimitirul gr. or. rom. din Nădlac.

Din patrie.

Aniversarea morții moștenitorului de tron Rudolf. Din Viena primim știrea, că ieri înainte de amiază, cu prilejul aniversării morții moștenitorului de tron Rudolf, M. Sa împăratul a ascultat sfânta slujbă în capela palatului din Schönbrunn, apoi a vizitat cripta Capucinilor, unde a depus câte-o cunună de flori pe mormintele moștenitorului de tron, al M. Sale Reginei Elisaveta și al părinților M. Sale. Pe mormântul moștenitorului de tron Rudolf, erau multe cununi, între cari era și a împăratului Germaniei.

Viena în contra primarilor orașului Budapesta. În timpul cel mai apropiat în Viena se va organiza un mare bal. Neumayer, primarul Vienei, voia să invite la balul acesta și pe primarii Budapestei, dar partidul orășenesc a fost în contra acestei propuneri.

Arhiducele Ioan — declarat mort. E îndeobște cunoscută tragedia arhiducelui Ioan, care, călătorind pe corabia „Santa Margherita“ aproape de Chile, s'a înecat în mare. Asta s'a întâmplat la 1890. De-atunci Curtea, neavând informațiuni pozitive despre moartea lui și îndemnată de feluritele versiuni ce le publicau din când în când ziarele despre viața lui de fermier american, a tot așteptat să se rentoarcă la bunurile sale. 20 de ani au trecut, însă Ioan Orth, cum își zicea el, nu s'a ivit. Judecătoria Curții Regale, astfel, azi la 1 Februarie — declară de mort pe Arhiducele Ioan, zis Orth, iar moștenirea de aproape trei milioane coroane, va trece moștenitorilor.

Episcopul sârbesc Zmejanovici distins. Principele Maximilian al Saxoniei a distins pe episcopul sârbesc Zmejanovici al Vârșefului cu „Crucea mijlocie cu stea a ordului Albrecht cl. I.“ În Monitorul oficial de azi cetim, că M. Sa împăratul a permis episcopului Zmejanovici primirea și purtarea acestei distincții.

Comoară îngropată. Din Oradea-mare primim știrea, că patru muncitori de-ai fabricii de țigle *Rimanóczy* din Oradea-mare, făcând săpături pe teritoriul fabricii, au găsit o oală mare de pământ, în care erau următoarele obiecte: un lanț mare, compus din verigi de aur, patru brățare și un crivac din cel mai fin aur.

Se vorbește, că obiectele acestea ar fi din veacul al patrulea și cincilea.

Conferințele d-lor Caragiale și Dobrogeanu-Gherea. Scriitorul *Caragiale* și criticul *Dobrogeanu Gherea* și-au anunțat câte o conferință la societatea studenților români din Budapesta.

Din străinătate.

Fortificațiile dela Vlissingen. De 5 zile se urmează tratative între Belgia și Olanda, în chestia fortificațiilor dela Vlissingen.

Se crede că negocierile vor duce la un bun rezultat, prin stabilirea unei perfecte înțelegeri între cele două țări.

Opiniunea publică e nemulțumită de tratativele începute cu Belgia, deoarece se vede în aceasta o știrbire adusă prestigiului și suveranității Olandei.

Ziarele cer ca în negocierile ce se urmează cu guvernul din Haga, Belgia să ceară ca întreg litoralul, dela gura Seldei până la Vlissingen să fie declarat teritoriu neutru.

Fiica unui milionar fugită cu un șofer. Miss *Dora Arnold*, fiica unui arhi-milionar, a fugit în tovărășia șoferului tatălui ei.

Acesta din urmă a trimis detectivi privați în toată America, dar până acum nu s'a putut da de urma fugarilor îndrăgostiți.

Agitația studentescă din Craiova. *Senatul universitar și-a rostit sentința în acțiunea disciplinară deschisă contra turburărilor cursului profesorului Zimmermann.*

Trei studenți sunt eliminați, iar 270 perd inscripțiunea pe un semestru.

Studenții, ca răspuns la această hotărâre au declarat de azi greva generală.

Studenții catolici refuzând să adere la greva hotărâtă de majoritatea colegilor lor, sunt temeri ca, Luni, când cei dintâi se vor duce la cursuri, să nu se producă iucăerări.

Studenții au lansat un manifest către colegii lor dela Universitățile din Austria, să se solidarizeze cu ei, proclamând greva generală.

Senatul universitar a decis să elimineze pe toți acei studenți.

Un fond școlar polonez. Fundațiunea națională poloneză, pentru înființarea de școli, creată vara aceasta cu prilejul serbărilor de comemorare a victoriei de acum 500 ani dela Grunevald (în care Polonezii au biruit pe cavalerii teutoni) — posedă azi un capital de 1 milion și jumătate coroane. Baniile aceștia sunt produsul unei subscripțiuni publice.

16 Evrei Basarabeni deportați în Siberia. Din Hotin se anunță, că 16 Evrei au fost deportați în Siberia, sub acuzațiunea de a fi procurat bilete de drum și bani mai multor agitatori politici, spre a putea fugi în străinătate.

Otrăvitoare achitată. Curtea cu jurați din Viena a achitat pe *Berta Kasteles*, acuzată că, prin bomboane otrăvite a încercat să omoare pe o vară a sa, spre a putea moșteni mai curând.

Vizita Principelui moștenitor la Belgrad. Viena, 15. (telegramă din Cetinge). — Regele *Nicolae* al regatului Muntenegru, a hotărât, că cu prilejul turneului său de vizite oficiale la Curțile străine, să nu se ducă și la Belgrad, va trimite în locul său în capitala Serbiei pe principele moștenitor *Danilo*.

Veniturile ex-regelui Portugaliei. Ministrul de externe, față de corespondenții de aici ai ziarelor străine, anume convocați de dânsul, a declarat că nu e adevărat că guvernul provizoriu ar fi confiscat veniturile domeniului particular al regelui detronat. Aceste bunuri se administrează de reprezentantul direct al lui *Don Manuel*, care primește regulat venitul lunar de 16.000 franci.

Desmintire. Ziarul „*Lokalanzeiger*“ desminte din sorginte demnă de încredere știrea, că moștenitorul tronului Germaniei și-ar fi modificat planul călătoriei sale în Extremul-Orient și că din cauza ciumei din Mandciuria nu va mai merge la Peking. Nici o schimbare nu s'a făcut în programul său de călătorie.

Regina Spaniei — divorțează. „Intransigent“ din Paris ne aduce cel mai senzațional svon ce preocupă capitala Franței. E vorba de hotărârea neașteptată a reginei Spaniei, *Ena* de a se divorța. Cât e vestea de senzațională, nu va uimi pe cei ce cunosc viața destrăbălată a tinărului rege, care pare, că vrea să-și răsbune tutela îndelungată a mamei sale. — Viața și-o petrece în vecinice tîmbălăuri și excursiunile sale la Paris sunt îndeobște cunoscute și comentate. E ușuratec, necugetat și sburdalnic. Deși regina *Ena* e foarte frumoasă și bine crescută, iar copiii sunt dragălași, cercul familiar nu-l satisface. Fie-re sa exaltată e vecinic dornică de noutate.

Firește regina *Ena*, verișoara regelui *Gheorghe* al Angliei, crescută în atmosfera cumpătată și sănătoasă a Curții regale din Londra, nu e mulțumită cu starea lucrurilor. S'a hotărât deci după o suferință lungă de 4 ani să plece la Londra și să divorțeze chiar cu rizicul unui scandal nemai pomenit.

Explozarea unei bombe la o întrunire socialistă. Telegramă din Barcelona: Socialiștii de aici au ținut o mare întrunire de protest împotriva guvernului japonez pentru că a executat pe conspiratorii japonezi.

Intrunirea s'a ținut în sala „Casei populare“ D'abia se sfârșise întrunirea când o bombă explodă în fața salei. Dacă bomba ar fi explodat în timpul întrunirii, ar fi făcut o mulțime de victime.

Declarațiile prințului Miguel de Braganza. Un colaborator al ziarului „*Le Journal*“ a avut o convorbire cu prințul *Miguel de Braganza*, pretendent la tronul Portugaliei, care i-a declarat următoarele:

„Regele detronat *Manuel II* nu se va mai întoarce în Portugalia nici odată. Ducele de *Oporto* nu are copii. În chipul acesta eu rămân singurul pretendent la tronul Portugaliei.

„Poporul portughez pomeneste cu venerație numele de *Braganza*. Această dinastie a jucat un rol istoric în viața neamului portughez. Portugalia începe să se convingă că regimul republican s'a făcut imposibil, și se va întoarce la vechea formă monarhistă, al cărei reprezentant sunt eu“.

Condamnat de două ori la moarte. *Lucrătorul rus Volovsk* fusese condamnat în 1889 la moarte pentru asasinat cu jefuire. A fost însă grațiat și pedeapsa cu moarte i-s'a comutat în închisoare pe viață. După ce a stat peste 20 de ani închisoare a fost eliberat provizoriu, de oarece se purtase bine. Acum de curând a comis o nouă crimă și a fost condamnat din nou la moarte.

Incaerarea pe un vapor. 100 soldați concediați, cari s'au imbarcat aici pentru *Smirna*, s'au încăierat, nu mult după plecarea vaporului. Intervenind căpitanul echipajului, ei au fost maltratați de scandalagii. Au fost 10 răniți, printre cari și comandantul bastimentului.

Ajungând la *Smirna* au fost arestați mai mulți soldați, împreună cu un ofițer care se afla cu ei.

Ridicarea stărei de asediu. Guvernul a hotărât în principiu ridicarea stărei de asediu la Constantinopol. Se asigură, că decretul în acest sens se va publica în Martie.

Unii fruntași tineri-turci și mai ales corpul ofițeresc se declară contra acestei măsuri, socotind-o inoportună în acest moment.

Moștenitorul tronului student la Paris. Principele Boris al Bulgariei, moștenitorul tronului, după absolvirea cursului secundar, va veni la Paris, spre a se înscrie ca student regulat la Sorbona.

Donațiuni pentru universitatea fondată de împăratul Wilhelm. Mai mulți fabricanți și mari negustori au donat în total 2 milioane mărci pentru universitatea fondată de împăratul Wilhelm.

Noul împrumut al orașului Belgrad. Primăria a primit până acum, 10 oferte pentru noul împrumut de 15 milioane dinari, ce comuna a hotărât să contracteze.

Statutul casei regale Bulgare. Zilele acestea, guvernul va depune pe biroul Scupcinei un proiect de lege modificator al Statutului Casei domnitoare. Proiectul definește puterea suveranului asupra membrilor familiei sale și-i recunoaște dreptul de-a aplica anumite pedepse disciplinare pentru ori-ce nesocotire a autorității regale.

Starea alarmantă a unui ministru englez. Starea ministrului de finanțe Lloyd George s'a agravat într'atât, că cei din anturajul său nu-și mai ascund temerea de posibilitatea unui apropiat desnodământ fatal.

Constituția Alsaciei și Lorenei. În Reichstag s'a continuat azi discuția proiectului de Constituție pentru Alsacia și Lorena.

Cancelarul imperiului, în discursul său, a declarat că, indiferent la atacurile violente al căror obiect este guvernul nu-și va schimba punctul de vedere în această chestiune.

Ciuma din China. La Fu-Gtan sute de cadavre de ciumași zac în stradă, pradă a câinilor și corbilor cari apoi răspândesc epidemia în toată regiunea.

Medicul francez Meunier, infectându-se dela un bolnav, și-a pus singur diagnoza și a ordonat agenților sanitari ca, înfășurându-l într'un cearșaf miuit în sublimat, să-l transpoarte la baraca de ciumași. Acolo a declarat medicilor ruși, că sigur că nu mai are de trăit mai mult de 3 zile. Și așa a fost.

Agrațiarea contesei Tarnowska. Din Roma se vestește, că cu prilejul jubileului regatului Italiei, regele va da amnestie generală. Intre cei agrățiți va fi între alții și contesa Tarnowska.

Hilmi-pasa guvernator al Yemenului. Guvernul a oferit fostului mare vizir Hilmi-pașa postul de guvernator-general al provinciei răsculate Yemen, cu aceleași puteri, pe cari Hilmi-pașa le-a avut când era guvernator al Macedoniei.

Ravagiile ciumei în China. În Tien-Tsin și în alte localități dela Nord au murit de de ciumă un mare număr de medici și infirmieri. Intre Charbin și Mukden sate întregi sunt pustii.

În cartierul rusesc din Mukden au murit de ciume 100 persoane, de asemenea au murit mulți indigeni.

Arderea unor tablouri de mare valoare. Telegramă din Anvers: cu prilejul unui incendiu în casa mecenatului Meuce, afară de schițe de Rubens, Tenier și Van Dyk, au ars și celebre tablouri de Rubens „Nimfa și faunii“, „Ospățul lui Herods“, „Prometheus“.

Tabloul lui Rembrandt „Samariteana“ a fost stricat.

Înțelegerea dintre Germania și Anglia. După „Frankfurter Zeitung“ întâlnirea dela Potsdam n'a întrerupt tratativele dintre Germania și Anglia, cari au de țintă o apropiere între cele două State. Asupra cuprinsului acestor tratative se păstrează cel mai mare secret. Probabil, că peste vr'o câteva luni, după ce se vor sfârși aceste pacifizări, se va publica în mod oficial cuprinsul.

Puterile europene îngrijate din cauza răscoalei Yemen. Ziarul „Daily Chronicle“ anunță din sorginte diplomatică demnă de încredere, că puterile europene sunt foarte îngrijate din cauza răscoalei din Yemen, mai cu seamă fiindcă Turcia nu reușește să înăbușească răscoala cu toate că au trimis trupe multe în Arabia.

Marile puteri se tem ca nu cumva răscoala din Yemen să provoace o complicație internațională, făcând ca războiul să izbucnească și în Europa.

În jurul convenției comerciale turco-bulgare. Ministrul plenipotențiar din Constantinopol va avea mâine încă o convorbire cu marele vizir. Într'aceea aici a și început să se aplice tariful vamal autonom, până Luni, când se va obține autorizația Sobraniei pentru alte măsuri de retorsiune.

Moartea directorului lui „Vossische Zeitung“. Consilierul intim Lessing, directorul ziarului „Vossische Zeitung“, a murit în etate de 84 ani.

GLUME.

Mama. Tăceți pentru Dumnezeu, tăceți copii, că-mi pleznește capul. Copiii, tac molcom și privesc cu încordare la mama lor.

Tatăl intrând: Cei cu voi dragii mei, de ce sunteți așa tăcuți?

Un copil; Păi dacă vorbim, mama nu poate auzi, cum îi plesnește capul.

Stăpânul către sluga sa cea nouă:

— Mie nu-mi place vorbă multă, când îți fac dar semn cu degetul să știi că ai să alergi la mine.

Sluga: Așa și eu, când dau din cap să știi că nu vreau să viu.

Mama. Hai Romulus de te spală, căci azi vine fața Irina la noi!

Copilul. Ei, și dacă s'o întâmplă să nu vie fața Irina, nu e așa că mă spal de geaba?

BIBLIOGRAFII.

—x—

Au apărut și se pot procura dela Librăria diecezană din Arad:

Agârbiceanu I.: „În întuneric“, nuvele . . .	2.—
Luncianu M.: „În sărbători“ nuvele . . .	1.50
Baltag Radu: „Feciorul“ nuvele . . .	1.50
Hai să rădem, Almanahul revistei literare Minerva . . .	1.—
Tschudi Clara: „Tinerețea Mariei Antoaneta“ . . .	—30
Boteni I.: „Drumuri“ . . .	—30
Mosoch Sacher: „Buni și răi, gazetarii“ . . .	—30
Shakespeare W. „Regele Lear“ tragedie în 5 acte și 25 tablouri . . .	—45
Tăslăuanu C. Oct. Informații literare culturale 1903—1911 . . .	2.—
Iorga N. Studiu și documente cu privire la Istoria Românilor vol. XIX. . . .	3.—
Agârbiceanu I. Două iubiri . . .	2.—
„În clasa cultă.	1'80
Ghibu I. Ziaristica bisericească la Români Golescu Const. Insemnările călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825—1826 . . .	3.—
Vioara din Bihor, Viorele, schițe și nuvele . . .	2.—
Pestalozzi H. Leonar și Ghertruda, o carte pentru popor tradusă în românește și însoțită de o introducere de Ion A. Rădulescu-Pogoneanu	3'50

Stavri A. Luminișuri, poezii 2—
Poe Edgar, Ingropat de viu —10
Martig. Em. Psihologia pedagogică 3'50
Plus de fiecare carte 10—20 fileri pentru porto poștal.

*
„Poezii“, de A. Cotruș, un volum de 98 pagini — „Tipografia Nouă“ — Orăștie.

„Ramuri“ revistă săptămânală anul VI Nr. 13—14. Apare la Craiova.

„Luceafărul“ din Sibiu — redactor Oct. C. Tăslăuanu. Anul X Nr. 2.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Tuturor pe cari îi privește: Favoruri la pături de abonamente nu se acordă nimănu.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Caut **un candidat de avocat cu praxă.** — Aplicare momentană.

Dr. Ioan Ciordaș,
advocat.

Beiuș (Belényes).

„Cavaler“.

Ceas de buzunar placă aur, garantat 1^{ca} rate, mers regulat, capac dublu, numai K. 10: se trimite contra ramburs vama scutită.

Heinrich Weiss,
Ujbánya (Bars-megye).

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minerilor).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru ●
gramofon: ●

Hulló falevél

din „Ezigányszerelem“ și din
□□ „Balkáni herczegnő“ □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

**Mare asortiment
de
ghete de bal**

in culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafriu, din
piele de lack și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (8)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

moderne mașini și material
 privitor la această branșe,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșe.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cercetă și încuragiă cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::

ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

La
Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în pele cu copcii, 1 vol. 14·50, toate
volumele Coroane 172.

**TIPOGRAFIA
DIECEZANĂ**

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a execută tot felul de tipărituri ca : Documente, liste de escompt percepțiuni și erogățuni, invitări pentru petreceri.

„ARIEȘANA“, inst. de credit și economii, soc. pe acții, în Turda.

Contul bilanț

A C T I V E		Cor.	fil.	P A S I V E		Cor.	fil.
Cassa		23814	95	Capital		160000	
Escompt simplu	Cor. 241971·63			Fond de rezervă	Cor. 107333·91		
Escompt hipotecar	› 299246·—	541217	63	Fond de penziune	› 25760·54		
Obligații intabulate	› 505085·20			Fond speș. de rezervă	› 5296·60	138391	05
Obligații caventate	› 6936·—	512021	20	Depuneri spre fructificare		906290	09
Efecte		17161	25	Dividende neridicate		714	—
Edificiul institutului	› 130000·—			Diverse conturi creditoare		4771	29
Realități de vânzare	› 7514·69			Imprumut pe casele institutului		43908	47
abscriere	› 650·—	136864	69	Interese transitoare pro 1911		11268	84
Bon la cassa de păstr. postală		373	29	Profit curat		20083	78
Conto curent		23681	36				
Mobilier	› 1270·66						
după amortizare de 10%	› 127·06	1143	60				
Depuneri proprii		1014	79				
Diverse conturi debitoare		28134	75				
		1285427	51			1285427	51

Contul Profit și Perderi.

D E B I T		Cor.	fil.	C R E D I T		Cor.	fil.
Interese:				Interese:			
la depuneri spre fructificare	Cor. 41658·47			de escompt	Cor. 33655·69		
› fond de rezervă	› 4152·90			› hipotecă	› 43432·52		
› fond de penziune	› 993·82			› obligații caventate	› 517·41		
› împrumut pe casele institutului	› 2534·34			› efecte	› 496·75		
› reescompt	› 954·50			› cont-curent	› 1504·60		
› fond speșial de rezervă	› 410·50	50704	53	› întârziere	› 2654·49		
Spese:				› depuneri proprii	› 814·79	83076	25
salare	› 6400·—			Chiria caselor institutului	› 6880·—		
remunerații oficialelor	› 1826·—			› biroului	› 2000·—	8880	—
relut de cvartir	› 1520·—			Provisiune		3784	60
spese de birou, porto	› 1970·89			Venitul realităților		159	50
marce de prezență	› 726·—	12442	89				
Dare:							
directă și comunală	› 7726·24						
10% după interese de depuneri	› 4165·85	11892	09				
Amortisări din mobilier, realități		777	06				
Profit curat		20083	78				
		95900	35			95900	35

Turda, 31 Decembrie 1910.

Iuliu C. Vlăduțiu m. p.,
dir. exec. și membru în direcțiune.

Iacob Trif m. p.,
contabil.

Dir ecți une a:

Iuliu Bardosy m. p. preș., Ioan Mészáros m. p. v.-preș., Niculaie P. Rațiu m. p., dr. Popescu George m. p.,
dr. Valer Moldovan m. p., Samoila Poruțiu m. p., dr. Iuliu Popescu m. p., Pap Gergely m. p.,

S'a examinat și aflat în consonanță cu cărțile purtate în regulă. — Megvizsgáltatott és a szabályosan vezetett könyvekkel összhangzónak találtatott.

Turda, 27 Ianuarie 1911.

Simion Pop m. p.,
președinte.

Iosif Lissai m. p.,

Iovian Mureșian m. p.,

Iosif Costin m. p.,

Bölöni István m. p.